

ANUL XVI NR. 17 (621) — 22 aprilie 1967

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Flacăra

O NOUĂ PAGINĂ ÎN CRONICA PRIETENIEI ROMÂNNO-BULGARE

În cursul acestei săptămâni, la invitația C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, ne-a vizitat țara delegația de partid și guvernamentală a Republicii Populare Bulgaria condusă de tovarășul Todor Jivkov, prim-secretar al C.C. al P.C. Bulgar, președintele Consiliului de Miniștri al R.P. Bulgaria. Această manifestare a colaborării și prețuirii reciproce dintre partidele și popoarele noastre a înscris o nouă pagină în cronica prieteniei româno-bulgare.

În fotografia noastră: tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., întâmpinând înalții oaspeți.

PE TEME ACTUALE

minutele de aur

Un bloc modern cu patru niveluri, așezat pe una din arterele principale ale Bucureștiului, a dispărut pe nesimțite, s-a volatilizat în chip miraculos din peisajul urbanistic al Capitalei.

La această concluzie senzațională a ajuns colectivul Șantierului de construcții nr. 4 I.C.M. 2 verificând programul de lucru, timpul irosit într-o singură lună de zile. Un calcul elementar arată că numai minutele smulse activității zilnice prin prelungirea pauzei de la prânz se transformă, adunate, exact în timpul de lucru necesar pentru înălțarea unei clădiri cu patru etaje.

Valori mari rămân definitiv pierdute datorită faptului că risipa de timp se adăpostește adeseori în dosul unor fapte lipsite aparent de consecințe defavorabile. La Combinatul petrochimic din Ploiești — un alt exemplu — întreruperea lucrului din diverse motive neînțelese, plecarea unora și altora «doar pentru cinci-zece minute» dincolo de poarta întreprinderii deranjează la prima vedere prea puțin activitatea generală. Cu toate acestea asemenea întreruperi, calculate, în vorbă bătrânească, la «cit ai fuma o țigară», însumează după un studiu foarte exact 3 000 de ore-om pierdute în ultimele 15 luni numai în secția de polietilenă. E adevărat, întregul proces de producție e automatizat, dar mașinile părăsire se răzbuună adeseori cumplit. O mică defecțiune neobservată la timp poate opri un întreg agregat. Dovada: în 1966 această secție a înregistrat 283 opriri traduse în alte 3 031

ore de inactivitate (11,52% din timpul de lucru anual). Aceste pauze nedorite, apărute din pricina indiscipliniei, neatenției și mai ales a nerespectării graficului de reparații prestabilit au micșorat sensibil producția de polietilenă. În prezent, e adevărat, situația s-a ameliorat vizibil prin întărirea disciplinei, prin creșterea eficienței controlului tehnic de calitate și datorită lucrărilor efectuate pentru revizuirea și repararea agregatelor. Cu toate acestea orele pierdute în 1966 la Combinatul petrochimic (11 134 ore-om numai prin absențe nemotivate și 18 291 ore-om datorită învoierilor și concediilor fără plată) rămân ore pierdute, iar nerealizarea planului anual și trimestrial apăsă greu pe umerii întreprinderii. *Timpul rămâne măsura lucrurilor*, spune un cunoscut dicton. Într-adevăr, între orele irosite și golurile de producție chimiștii ploieșteni pot trece semnul echivalenței.

Acest cântar farmaceutic nu descoperă însă oricând, oriunde și mai cu seamă de la o zi la alta consecințele activității neraționale, a timpului pierdut sau cheltuit fără folos.

La o întreprindere bucureșteană, Autobaza 4 — Filaret, calculele efectuate au dovedit că vremea irosită anul trecut numără 154 351 ore-om. Sondajele au arătat că vremea risipită îmbracă forme extrem de variate, că de multe ori cauze lipsite aparent de importanță reprezintă o adevărată paradă a timpului pierdut: ședințe profesionale și cu caracter obștesc ținute în timpul orelor de program (2 122 ore-om), prelungirile pauzei pen-

tru gustarea de dimineață (22 380 ore-om), absențe nemotivate (24 080 ore-om), învoiri, concedii fără plată (8 096 ore-om). A rezultat astfel că autobaza a pierdut, datorită risipei de timp, un volum de aproximativ 1 255 000 tone kilometri sau echivalentul lor în bani: 940 000 lei.

Organizarea defectuoasă, acest păienjenis nevăzut în care se încurcă uneori activitatea productivă și care obligă oamenii să-și atingă ținta cu eforturi îndoit este și ea un izvor permanent al timpului irosit. La Combinatul petrochimic din Ploiești analiza planurilor trimestriale a dovedit că de foarte multe ori producția lunară a secției de polietilenă se realizează în proporție de 27% în prima decadă, 30% în următoarea și 43% în cea de-a treia. Ultimele zece zile sînt mai «operative» (sau, altminteri spus, munca pornește în asalt, toată lumea lucrează cu sufletul la gură, ceea ce, evident, nu e de loc recomandabil, mai ales că asemenea măsuri se repercutează negativ asupra calității produselor).

Proasta planificare, operațiunile inutile, numărul mare al deplasărilor inutile, orele de primire, în care se amestecă plăcut problemele cu șuetele, ședințele fără sfârșit în care se înnămolesc zeci de salariați, slaba organizare — cu alte cuvinte — a știrbit și din fondul de timp al Ministerului Industriei Alimentare. Aci absențele nemotivate reprezintă o

cifra neglijabilă, dar orele dizolvate în munci inutile dau o sumă apreciabilă. Cîteva exemple: la Direcția generală a industriei conservelor și produselor zaharoase s-au elaborat mai multe lucrări sub diverse variante pentru decompensarea secției «Valea lui Mihai» din Oradea, rămase pînă în ziua de azi fără nici o finalitate. La aceeași direcție plimbările personalului în afara instituției sau timpul rezervat delegațiilor din afară însumează între 13 martie și 10 aprilie 1967 circa 1 170 ore-om sau 12% din totalul timpului de lucru.

Elaborarea unor planuri de măsuri concrete constituie acum o preocupare de bază pentru colectivele de muncă pomenite în rîndurile de față și, firește, nu numai pentru ele. Problema timpului de lucru, gospodărirea lui rațională face parte integrantă din disciplina muncii, reprezintă o componentă de seamă a ansamblului de măsuri pentru organizarea științifică a producției.

De fapt problema folosirii chibzuite a timpului nu este de loc nouă și de loc străină oricărui om care a pornit în viață cu măsură și simț gospodăresc. *Cine se scoală de dimineață departe ajunge* — este unul din cele mai vechi proverbe românești.

L. TIMBUS

jumătate de deceniu

Se împlinesc zilele acestea cinci ani de la încheierea cooperativizării agriculturii, important eveniment istoric din viața poporului nostru, care a marcat victoria definitivă a socialismului la oraș și sate, ridicînd pe o treaptă mai înaltă alianța muncitorească-țăărănească și unitatea moral-politică a întregului popor. Ca urmare a transformării socialiste, agricultura a cunoscut, în anii care au trecut, o continuă dezvoltare.

Cu acest prilej revista noastră publică scrisorile de față, în care președinții unor cooperative agricole de producție împărtășesc cîteva din succesele dobîndite de țărani cooperatori în ultimii ani.

retutindeni solii poporului
bulgar au fost întâmpinați
rațională ospitalitate ro-
ească. În Capitala îmbrăcată
raie de sărbătoare, zeci de
de locuitori au făcut o pri-
călduroasă și au aclamat
nații oaspeți.

Palatul Republicii au avut
într-o atmosferă tovără-
că, de caldă prietenie, con-
viri oficiale între delegația
partid și guvernamentală a
Publicii Socialiste România,
lăsuță de tovarășul Nicolae
șescu, secretar general al
al Partidului Comunist
nân, și delegația de partid și
ornamentală a Republicii
ulare Bulgaria, condusă de
rășul Todor Jivkov, prim-
etar al C.C. al Partidului
unist Bulgar, președintele
siliului de Miniștri al R.P.
aria.

VIAȚA NOASTRĂ A DEVENIT MAI ÎMBELȘUGATĂ

Cooperativizarea agriculturii a deschis un vast câmp de activitate pentru inginerii agronomi și zootehnicieni. Nouă, specialiștilor din agricultură, ne-a revenit sarcina de mare răspundere de a pune toate cunoștințele și energia în slujba întăririi economico-organizatorice a cooperativelor agricole. În cooperativă lucrez de zece ani, iar de cinci ani sînt președintele ei.

În acest timp întregul nostru colectiv de țărani cooperatori a trecut cu energie la organizarea mai bună a muncii, la însușirea temeinică a cunoștințelor agrozootehnice înaintate. Rezultatele nu au întârziat să se arate. Dacă în anul 1957 obțineam 2 000 kg porumb boabe la ha, 1 000 kg floarea-soarelui și 8 000 kg sfeclă de zahăr, anul trecut am recoltat în medie, la ha, datorită aplicării unor

reguli agrotehnice perfecționate, 3 370 kg porumb boabe, 1 700 kg floarea-soarelui și 23 500 kg sfeclă de zahăr.

În ultimii cinci ani suprafața terenurilor cultivabile a cooperativei noastre a crescut cu 50 ha, datorită redării în circuitul agricol a unor terenuri acoperite de nisipuri zburătoare. Cooperativizarea a ridicat nivelul de viață al întregii comune. Majoritatea sătenilor au case noi: 100 de locuințe s-au construit numai în ultimii cinci ani. Șoseaua care străbate comuna a fost asfaltată, iar acum rețeaua electrică comunală se racordează la sistemul național.

Ing. C. LOMAKA
președinte al C.A.P.
«Drumul păcii»,
comuna Padina, regiunea Ploiești

NE-AM ÎNDEPLINIT ANGAJAMENTUL

Am participat în anul 1962 la lucrările sesiunii extraordinare a Marii Adunări Naționale, care a avut loc cu prilejul încheierii cooperativizării agriculturii. La acea sesiune istorică am luat cuvîntul și m-am angajat, în numele cooperativilor din comună, să muncesc cu și mai mult spor pentru a mări averea obștească și îndeosebi fondul de bază. Am acum prilejul să arăt că angajamentul luat a fost îndeplinit. An de an producțiile agricole au crescut, am redat agriculturii terenuri neproductive, suprafața viticolă a sporit de douăsprezece ori, s-au mărit de asemenea producțiile sectorului zootehnic. Toate acestea au făcut ca valoarea fondului de bază să crească în acest timp de la 4 228 801 lei în 1962 la

7 116 915 lei în 1966. Valoarea construcțiilor agrozootehnice ridicate în acești ani a crescut de la 2 062 000 lei în 1962 la 3 715 000 lei în 1966. Mari transformări au intervenit și în viața țaranilor. Ca în toate satele dobrogene, puțini mai sînt aceia care nu locuiesc încă într-o casă nouă. Beneficiem acum din plin de foloasele civilizației. Avem lumină electrică, televizoare, radiouri, mobilă elegantă, aparate electrocasnice, ne îmbrăcăm și mâncăm incomparabil mai bine ca în trecut.

M. NESTOR
președinte al C.A.P.
din comuna Plopeni, regiunea Dobrogea

PRIVIM CU ÎNCREDERE VIITORUL

Acum cinci ani de la tribuna Marii Adunări Naționale am adus la cunoștința reprezentanților poporului succesele țaranilor din Bărăgan, hotărîrea noastră de a da viață sarcinilor tratate de partid pentru dezvoltarea agriculturii țării la un nivel superior. După cinci ani, bilanțul realizărilor dobîndite pe baza angajamentelor asumate atunci este cuprinzător. Organizarea temeinică a muncii, întărirea simțului de răspundere pentru soarta recoltei, aplicarea riguroasă a agrotehnicii au creat condiții ca an de an producția cerealieră să crească. Concomitent, noi am creat un nou izvor de venituri prin dezvoltarea sectorului zootehnic. Din acest sector noi obținem azi 31 la sută din veniturile totale ale cooperativei. Azi avem circa 700 bovine, 800 porci, 2 800 oi, 17 000 păsări, 150 stupi. Datorită sporurilor de producție vegetale și animale, cooperativa noastră are azi un fond de bază de circa 8 000 000 lei, aproape dublu față de acum cinci ani.

S-a dublat, de asemenea, venitul bănesc. Evident, aceste rezultate au avut repercusiuni favorabile în viața locuitorilor comunei noastre. Aproape toate familiile au case noi, circa 90 clădindu-se anul trecut. Avem cinematograful, lumină electrică, dispensar, școală nouă, mai mult de 200 familii și-au cumpărat televizoare. Acest bilanț al succeselor ne îndreptățește să privim cu încredere viitorul. Intenționăm să dezvoltăm producția cerealieră, specifică Bărăganului, dar și cea zootehnică. Sîntem siguri că roadele acestei hoșăriri vor avea drept rezultat livrarea unor mari cantități de produse către populația orășenească și industrie. În același timp nivelul de trai al cooperativilor noștri va crește și mai mult.

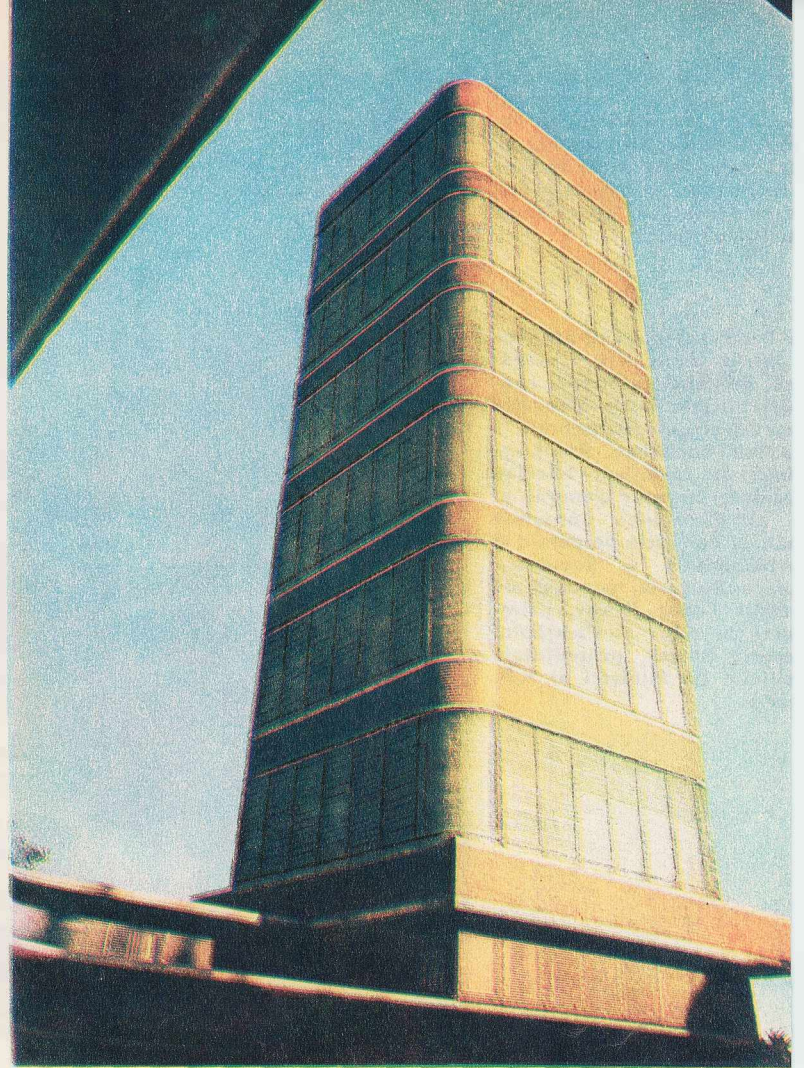
Dobrița DIMA
președinte al C.A.P. Platonești,
regiunea București

Trotuare curate, case cu etaj, drum pietruit, promenadă duminicală: în satul de azi ulița se transformă în stradă.

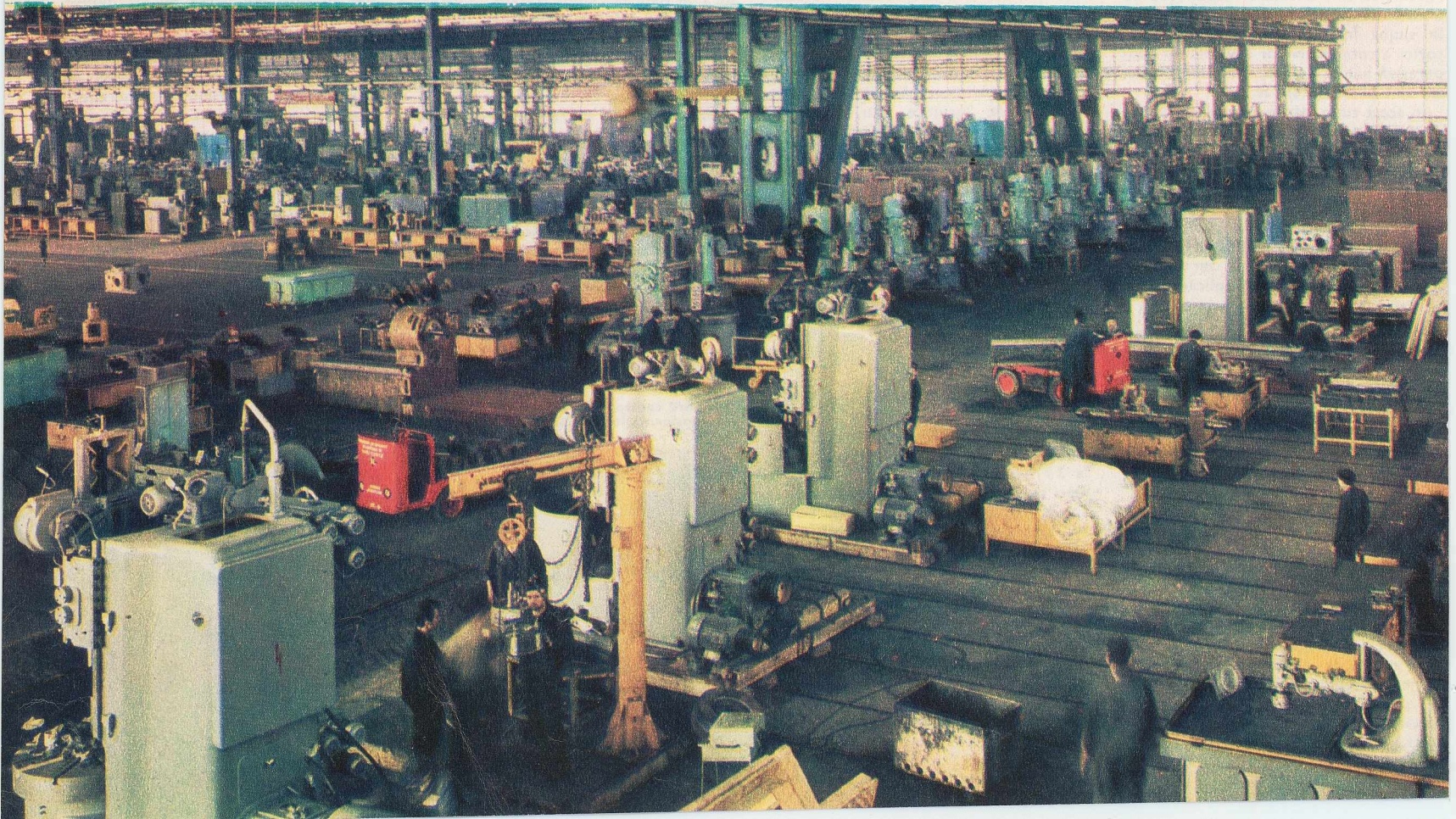
«Aerodinamismul» aplicat la construcțiile industriale a dat exemplare deosebit de frapante, ca acest turn al laboratoarelor de cercetări chimice ale unei mari uzine.

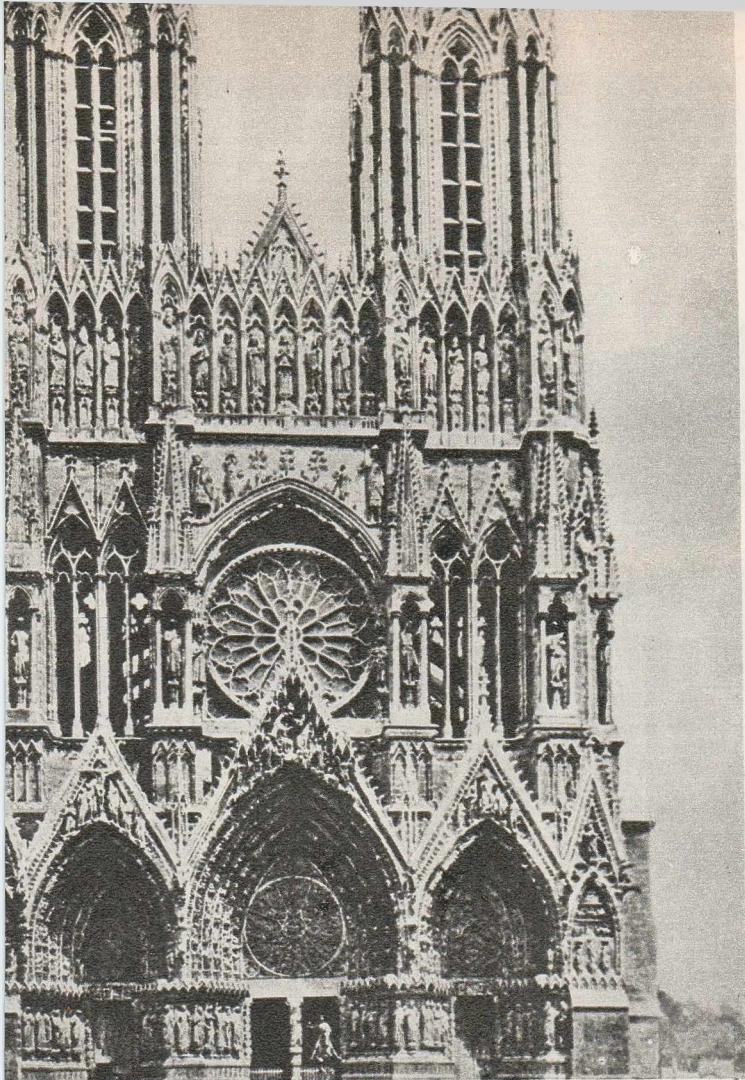
Eero Saarinen a ales, pentru acest centru tehnic uzinal, formula pereților cu emailuri vitrate, în tonuri albastre și verzi, proiectate pe verdele peisajului natural.

frumosul, industri

Dispoziția ritmată a utilajului la Fabrica de mașini-unelte și utilaje București stimulează plăcerea de a munci în acest cadru.

Giganții de beton ai epocii moderne te duc cu gândul la monumentalitatea catedrelor gotice.

«Jocul savant, corect și magnific al volumelor asamblate în lumină» despre care vorbea faimosul arhitect Le Corbusier, simfonia culorilor și chiar opera de artă pot acorda uzinei moderne surprinzătoare valențe estetice, cu foarte concrete rezultate materiale. Cele mai recente cercetări de fiziologie și psihologie a muncii confirmă că «frumosul rentează». Dar foloasele nu se reduc la atât...

Cercetări efectuate în domeniul extrem de diverse ale producției au demonstrat, fără putință de tăgadă, că esteticul în industrie nu constituie un element gratuit, ci adesea se poate măsura în indici și parametri de economicitate și rentabilitate foarte riguroși.

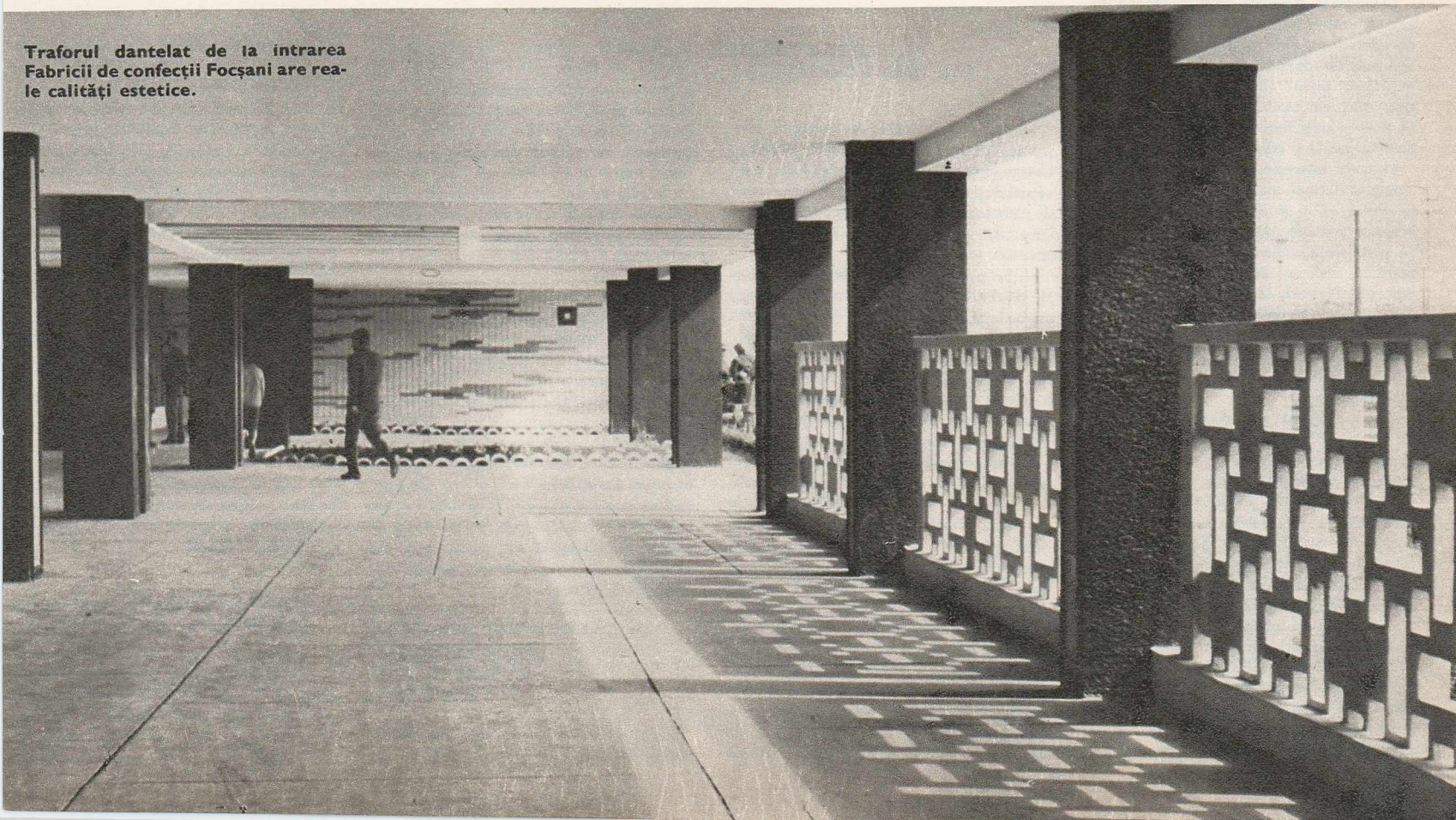
Dacă în domeniul esteticii produselor industriale de larg consum acest lucru a devenit astăzi aproape o axiomă («Frumosul se vinde bine!», în domeniul organizării științifice a producției problemele sînt ceva mai complexe, dar factorul estetic se dovedește și aici un element important, cu numeroase implicații economice.

DE LA COLISEU LA BARAJELE HIDROCENTRALELOR

Alexandru Sahia vedea uzina înălțindu-se «ca o vită gigantică»; pentru Emile Zola uzina era un monstru cenușiu care strivea personalitatea umană și care genera, o dată cu produsele, o cantitate egală de deznădejde. Tristețea zonelor industriale de la

și dv.

Traforul dantelat de la intrarea Fabricii de confecții Focșani are reale calități estetice.

periferia marilor orașe capitaliste revine ca un leitmotiv obsedant în poezia unui Verhaeren sau în pictura unui Vlaminck — și n-am citat aici decât câteva din referirile posibile...

Sensibilitatea artiștilor înregistra nu numai drama condiției umane, ci și dezolantul cadru industrial în care ea se desfășura. O îngrămădire adeseori haotică de mașini aflate sub același acoperiș, ziduri afumate, lumină precară — iată portretul uzinei din urmă cu decenii.

«Estetica uzinei moderne?... Cele mai izbitoare exemplare pot fi asemuite cu palatele epocii Renașterii ori cu turnurile catedralelor» — afirma criticul de artă francez Michel Ragon. Și adăuga: «Unele baraje ale hidrocentralelor pot fi comparate cu Coliseul...»

E un adevăr: în secolul nostru arhitectura construcțiilor industriale a suferit o impresionantă evoluție, ea neputându-și permite să rămână în urma marii revoluții tehnico-științifice pe care o trăim azi.

Desigur, obiectivul principal al proiectantului este acela de a realiza, cu mijloace cât mai reduse, maximum de eficiență economică. El trebuie să pornească de la necesitățile fluxului tehnologic, de la criteriul folosirii cât mai raționale a spațiului. Și, pe drept cuvânt, nu demult a fost criticat cu asprime, în țara noastră, faptul că eficiența economică a lucrărilor de proiectare și a obiectivelor construite nu s-a bucurat totdeauna de atenția necesară. Dar acest cadru, bineînțeles, nu trebuie să rămână indiferent sau ostil esteticii. Într-adevăr, cum am mai spus, păstrându-ne în limitele stricte ale eficienței economice, o serie de considerente pledează cu tărie pentru înțelegerea frumosului în arhitectura industrială.

Lărgind sfera problemei, ne-am putea în general referi la crearea acelei ambianțe estetice la locul de muncă de natură să însuflească un sentiment de plenitudine, să stimuleze, să ofere cele mai favorabile condiții pentru desfășurarea activității productive. Culoarea încăperilor, «ritmul» așezării mașinilor-unelte, chiar opera de artă judicios amplasată în interiorul uzinei — valorificând rezultatele celor mai recente cercetări de psihologie și fiziologie a muncii — pot duce la rezultate nebănuite.

FLORILE... UN FACTOR ECONOMIC

O anchetă efectuată printre muncitorii și funcționarii unei uzine franceze privind dorințele lor pentru asigurarea unui cadru mai adecvat de muncă a dat un rezultat nebănuț: marea majoritate a solicitat... flori. Ori, «înverzirea» uzinei, disponerea de flori — acest firav element exclusiv estetic — a dus la o creștere a randamentului!

O mare întreprindere de mecanică din Anglia a obținut un profit suplimentar de un sfert de milion de lire sterline prin «simpla» lichidare a materialelor care zăceau vraise pe pardoseala atelierelor. Lucrul ar putea părea de necrezut dar este relatat într-un raport al Biroului Internațional Muncii. Iată așadar că ordinea și curățenia — a căror valență estetică este atât de evidentă încât nu mai trebuie demonstrată — pot deveni rentabile în cel mai propriu sens al cuvântului.

Un alt exemplu: prin reamenajarea locului de muncă într-o uzină engleză a companiei «General Electric», în atelierul de montaj al bobinelor pentru motoare electrice s-a realizat, în primul rând, o ordine exemplară, un aranjament estetic al ustensilelor de lucru. Ele au fost așezate în casete de diferite mărimi și dispuse în semicerc în fața muncitorilor, pentru a fi mai la îndemână. Dar prin aceasta s-a produs și o restructurare a operațiilor, care a sporit direct randamentul muncii: numărul operațiilor executate cu mina dreaptă a scăzut de la 300 la 143, iar cu mina stângă, de la 164 la 129, ajungându-se astfel și la o repartizare echilibrată a activității celor două mâini (înainte raportul respectiv era de 2:1).

UZINA VERDE SAU UZINA CAPSULATĂ?

Un specialist pe care l-am consultat pentru redactarea rândurilor de față, tovarășul Constantin Botez, doctor în psihologie, șeful secției de psihologie a muncii de la Institutul de psihologie al Academiei, ne relatează câteva constatări interesante făcute în cursul unor cercetări recente.

— Se pare că uzina de sticlă, care lasă să pătrundă în hale lumina și întreaga exuberanță a peisajului din jur și prezintă deci muncitorului un climat vizual înviator, constituie ambianța de muncă cea mai favorabilă. Dar iată că studiile psihologice au demonstrat că un asemenea cadru poate distra atenția muncitorului și duce implicit la o scădere a randamentului său.

Să fie preferabilă — continuă tovarășul Botez — soluția uzinei «capsulate» (de altfel, imperativ cerută în anumite cazuri de specificul procesului tehnologic)? Uzina capsulată, adică izolată de exterior și deci eliminând orice zgomot, orice schimbare de lumină în cursul zilei, ferește muncitorii de eventuale perturbări din afară; ea oferă un ideal climat de liniște ce permite concentrarea desăvârșită asupra muncii. Dar se asigură astfel oare ritmul de muncă dorit? Se pare că nu: izolarea excesivă, într-o încăpere luminată uniform atât ziua cât și noaptea, creează o stare apăsătoare, de anxietate, care afectează în cele din urmă

și producția... Pentru a remedia această situație s-a făcut apel și la estetică, care a întins mina psihologiei muncii: în uzina blindată se realizează panouri decorative în frescă sau mozaic, evocând culorile vii și proaspete ale naturii, deschizând parcă ferestre către lumea dinafară. Un acvariu, cu bogată sa vegetație ornamentală, aduce pulsația vieții în adâncurile unei centrale electrice subterane. Starea de neliniște a muncitorilor începe să dispară, randamentul muncii crește...

În țara noastră mozaicurile policrome s-au instalat pe zidurile fabricilor asemenea unor embleme nobiliare ale anilor socialismului. Folosind elementele sculptate în lemn decorează porțile țărănești din Maramureș, arh. Virgil Ciocirdel a creat pe fațada Combinatului pentru industrializarea lemnului din Sighet un joc de forme drepte și curbe, tratate modern, din beton aparent, colorat în masă. La Fabrica de confecții din Focșani un perete traforat ca o dantelă acoperă fațadele puternic însoțite, lăsând omul să lucreze la adăpostul lor, nestingherit de violențele solare și realizând totodată izbitoare efecte plastice.

«FRUMOSUL AUTENTIC ESTE ECONOMIC ÎN MIJLOACELE SALE DE EXPRIMARE»

Estetica ansamblurilor arhitecturale industriale a constituit la noi în țară miezul

unor foarte vii discuții între arhitecți, reflectate de altfel și într-o dezbateră pe această temă organizată de Uniunea arhitecților. Cu acel prilej s-a subliniat de numeroși vorbitori că frumosul autentic este economic în mijloacele sale de exprimare; el nu este opus economicității ci, dimpotrivă, risipei de mijloace și «înfrumusețării» cu orice preț.

Succesele tinerei noastre arhitecturi industriale sînt evidente, multe din construcțiile industriale corespund valorilor arhitecturale mondiale. Volumul impresionant al construcțiilor — 500 întreprinderi și secții noi ridicate doar în anii șesenalului — a permis să se acumuleze o vastă experiență. Unii dintre vorbitorii la dezbateră sus-menționată au semnalat însă, la aceste construcții, și unele scăderi de ordin estetic, cum ar fi monotonia aceluiași fațade vitrate de la un capăt la altul al clădirii — fără nici un element concret care să rețină privirea — lipsa de ritm și vibrație a unor hale blindate, platitudinea unor soluții plastice repetate mereu.

«RITMUL» AȘEZĂRII MAȘINILOR ȘI «RITMUL» CORPULUI UMAN

Un spațiu industrial trebuie compus, ritmat. «Este impresionantă succesiunea ritmică a războaielor de la Uzina de fibre sintetice din Săvinești, ritm care asigură atât o dispoziție logică, rațională, cât și valențe

Linii simple, armonioase sînt caracteristice pentru noile construcții industriale bucureștene. Suprafețele vitrate tind să înlesnească contactul permanent al muncitorului cu natura înconjurătoare. Prin concepția lor arhitecturală aceste construcții sînt adevărate «kuzine verzi».

estetică remarcabilă» — observa cercetătorul științific I. Achim, într-un studiu recent apărut despre «Estetica locului de muncă».

Ritmul, așezarea simetrică a mașinilor într-o hală capătă o precizie determinată estetică. Dar nu numai atât. Nevoia de armonie, de echilibru al formelor, de ordine a lucrurilor izvorăște dintr-o cerință mult mai adîncă a omului.

— Ordinea aceasta este proprie modului de organizare și funcționare a organismului uman — ne spunea dr. B. Barhad, director adjunct științific al Institutului de igienă din București. Există o relație de funcționalitate strict ordonată între diferitele organe și sisteme ale corpului. Sistemul nervos central, cel vegetativ și glandele endocrine, deși au roluri diferite, se influențează reciproc, printr-o ordine riguros determinată. Am putea deci afirma că ordinea externă pe care o pretind oamenii — mai ales în locurile unde își petrec cele mai multe ceasuri ale zilei — reprezintă de fapt o exteriorizare a ordinii proprii lor structuri biologice, morfologice și funcționale. Ordinea determină o stare psihică proprie unei activități creatoare, de înaltă eficiență.

FEMEILE PREFERĂ CULORILE VII

S-a constatat de mai multă vreme cît de importantă este și culoarea, ce funcționali-

tate precisă poate avea în crearea unui climat estetic, stimulatînd pentru muncă.

— Există o așa-numită «dinamică» a culorilor — amintea psihologul C. Botez — anumite efecte pe care culorile le trezesc totdeauna, prin asociație probabil cu fenomenele naturale: albastrul sugerează cerul, verdele — apa, roșul — focul. Primele două vor fi liniștitoare, răcoritoare, ultima — stimulatorie, caldă. În vernil și bleu vor fi colorate halele unde se lucrează la temperaturi înalte, în oranj cele unde e de obicei rece. S-a remarcat că în întreprinderile în care s-au introdus culorile funcționale numărul accidentelor a scăzut simțitor, în timp ce productivitatea muncii a crescut cu 10-15%.

Dr. Barhad releva, la rîndul lui, un alt aspect: femeile preferă, în ambianța muncii, culorile vii, saturate, în timp ce bărbații lucrează mai cu spor într-un cadru colorat neutru.

— Am fost sesizați o dată că într-o secție a Fabricii de chibrituri din București s-a înregistrat un consum exagerat și inexplicabil de piramidoane și, paralel cu acesta, o scădere a randamentului. O adevărată enigmă pentru noi, căci nu reușeam să identificăm vreo cauză. Jucîndu-se într-o zi cu o cutie de chibrituri, unul dintre cercetătorii trimiși de noi să studieze problema a remarcat în trecut că ambalajul cutiei fusese schimbat din albastru în alb. Pe loc misterul a fost dezlegat: cutiile albe erau transportate pe o bandă tot albă,

contrastul dintre cutie și bandă dispăruse, efortul vizual al muncitorului fiind astfel mult sporit. De aici durerile de cap, piramidoanele! Din prima zi în care s-au reintrodus cutiile albastre productivitatea muncii a reînceput să crească.

Și la Uzina de fibre sintetice din Șăvinești culoarea a dat dureri de cap — la propriu și la figurat... O intervenție «estică» prost gândită a așternut peste mesele de sortare, inițial albastre, niște coli de hîrtie albă. Firele albe, strălucitoare, alunecau nevăzute pe acest pat imaculat, confundîndu-se cu el, solicitînd excesiv concentrarea operatorilor și ducînd la o scădere a productivității... Precum se vede, cu culoarea nu e de glumit!

S-a constatat, de asemenea, că la muncile de încărcare lucrătorul apucă mai degrabă o ladă de culoare deschisă decît una întunecată, deși amîndouă au aceeași greutate: o ladă colorată în galben pare mai ușoară decît una neagră.

METAMORFOZA ESTETICĂ DE LA ROTTERDAM

...Zi de examen la o școală profesională metalurgică de pe lingă o mare uzină londoneză. În fața strungurilor stau tineri cu cămăși albe, scrobite impecabil. Un vizitator remarcă surprins această neobișnuită ținută de lucru. Profesorul îi oferă pe loc explicația: «Dacă tînărul manevrează perfect

strungul, cămașa îi rămîne imaculată. O pată înseamnă un punct scăzut la medie. Iar aceste mașini perfecționate merită o «haină de protecție» corespunzătoare...»

Halele marilor fabrici, ca și camerele de comandă ale uzinelor automatizate se apropie din ce în ce mai mult de noțiunea «muncii curate», rezervată alțdată numai lucrului intelectual. Astăzi «operatorii în halate albe» pătrund peste tot, în uzinele chimice, în centralele electrice, ca și la benzile rulante din industria prelucrătoare. Am putea cita în acest sens rafinăria și termocentrala de la Brazi, uzinele «Electronica» etc.

Inovațiile de ordin estetic care caracterizează uzina modernă au repercusiuni directe asupra productivității muncii. Dar ele nu trebuie reduse la atât.

Acum cîțiva ani o uzină din Rotterdam a trecut printr-o metamorfoză estetică: a devenit transparentă, aerată, policromă. Fernand Léger, cunoscut artist plastic francez, a constatat atunci un fapt surprinzător: «Fără indicații speciale în acest sens, aspectul exterior al muncitorilor și muncitoarelor s-a schimbat. Ei au devenit mai pedanți, mai îngrijiiți. Intuitiv au simțit că în jurul lor s-a produs un eveniment. Ei intrau într-o lume nouă».

Este lumea nouă pe care o deschide fiecăruia din noi frumosul. Frumosul care trebuie să ne însoțească pretutindeni.

Sanda FAUR
și Lionel NIȚESCU

...și într-o zi monetării

scurtă incursiune în
istoria banilor românești

Histria, secolul III î.e.n.

Monedă emisă la Callatis
(Mangalia) în urmă cu circa
2300 ani.

Una din primele monede ale
Moldovei: grosul de argint emis
de Petru I. Mușat.

10 bani din aramă — una din
primele monede emise de statul
român pe baza legii monetare
din 22 aprilie (4 mai) 1867.

Monedă de argint (tip ca-
valer) emisă în Țara Româ-
nească de Radu I.

...Ceva mai târziu, în 1870,
primul leu de argint.

LEUL

Monede de argint dacice.

Si acum, după un secol: leul Republicii Socialiste România.

Acum câțiva ani, săpînd sub zidurile cetății de la Tilișca, arheologii din Sibiu au descoperit o monetărie dacică. Această descoperire a stîrnit interes în rîndul istoricilor, atrăgînd în aceeași măsură atenția numismaților și economiștilor. Pentru prima dată pe teritoriul României de azi au reapărut la lumină cîteva din stanțele cu care dacii băteau moneda proprie.

Istoria emisiunilor bănești la noi este însă mai veche decît vîrsta de două ori milenară a monetăriei de la Tilișca. Acestei istorii i s-au consacrat și i se consacră în momentul de față numeroase studii.

Unii numismați sînt de părere că sutele de seceri din epoca de bronz, descoperite la Drajna (o bună parte din ele sînt expuse la Muzeul național de antichități din București), colierele descoperite la Sinaia sau Predeal și multe alte depozite de arme, obiecte de uz curent și podoabe n-ar fi altceva decît tezaur de «obiecte-bani», utilizate în mod curent în trecutul îndepărtat. Așa au mers lucrurile pînă în ziua în care caldeenii (sau egiptenii, după unii specialiști) au descoperit balanța. De atunci oamenii n-au mai acceptat să primească obiecte de metal în schimbul mărfurilor oferite, ci au cerut metalul însuși, sub formă de lingou, verificat însă din punct de vedere ponderal (al greutății) și avînd marcată greutatea lui. De aici și pînă la inventarea monedei, care impunea o cantitate fixă de metal, avînd forma de disc pe care o cunoaștem și azi, cu relief pe amîndouă părțile, nu era decît un pas.

Ce se întîmpla la noi? Cele mai vechi monede emise pe teritoriul de azi al României (secolele V-IV î.e.n.) sînt cele de la Histria. Ele denotă nivelul ridicat de dezvoltare social-economică atins atît de această colonie pontică cît și de populația locală înconjurătoare. Întemeiată de coloniștii veniți din Milet pentru desfacerea mărfurilor și cumpărarea diverselor produse locale, Histria a trecut la o dezvoltare independentă. În secolul III î.e.n. se sfîrșește hegemonia economică a Histriei și începe ascensiunea orașelor Callatis (Mangalia) și mai tîrziu Tomis (Constanța). Ambele bat monede proprii.

Pentru cea mai mare parte a teritoriului de azi al țării noastre primele monede care au avut o circulație mai largă au fost cele macedonene (ale lui Filip al II-lea, Alexandru cel Mare și Lisimah).

Stimulați de dezvoltarea economică prin care treceau, geto-dacii vor simți nevoia de a bate monedă proprie încă din cursul secolului al III-lea î.e.n. În cadrul acestor prime emisiuni putem distinge cîteva variante. Unele au fost bătute de geto-dacii din Moldova, altele pentru Transilvania și altele pentru regiunile de la sud de Carpați. În cursul secolelor al III-lea și al II-lea î.e.n. aceste monede au circulat pe întreg teritoriul Daciei.

Secolul II î.e.n.: în Peninsula Balcanică legiunile romane supun pe rînd statele elenistice din această parte a Europei. Denarul Romei devine astfel singura monedă oficială, avînd o circulație uni-

Așa arăta o monetărie în secolul al XV-lea (după o gravură veche).

Și un străvechi meșter monetar (așa l-a văzut un grafician în evul mediu).

versală. Geto-dacii, care vin în contact cu noii stăpînitari, vor accepta la început noua monedă universală, dar în cursul secolului I î.e.n. o vor bate și ei. Numeroasele descoperiri de tezaur monedare romane făcute pe teritoriul țării noastre, ca și stanțele descoperite recent în cetatea dacică de la Tilișca atestă acest proces.

O dată cu cucerirea Daciei de către Traian și pînă spre finele secolului al III-lea e.n. moneda romană va circula nu numai pe teritoriul noii provincii, ci și în regiunile dacilor rămași liberi în Moldova și Muntenia.

După părăsirea Daciei și pînă la finele secolului al VI-lea aceeași monedă romană imperială va continua să pătrundă în Dacia pe calea schimbului, dar în cantități mult mai mici. Urmează apoi o perioadă de slăbire a circulației pînă în secolul al X-lea, cînd va fi intensificată.

*

Între 1270 și 1380 în ținuturile noastre de dincolo și dincoace de Carpați apar niște monede de argint bine lucrate, emise de banii Sloveniei — așa numiții dinari banali. De la acești dinari banali se pare că a rămas încetățenit în limba română atât de cunoscutul cuvînt «ban». Ceva mai tîrziu, Vlaicu (1364-1372), bătînd primele monede ale Țării Românești, dă valorilor mari denumirea de ducaț, iar celor mărunte — de bani. Bani și ducați bat si urmașii lui Vlaicu: Radu, Dan și Mircea.

Să trecem în Moldova. Primele monede le bate Petru Mușat (1378-1393). Ștefan cel Mare (1457-1504) a bătut și el în lunga-i domnie monede proprii de argint. După cum se știe, o dată cu accentuarea dependenței față de imperiul otoman și pînă la jumătatea secolului al XIX-lea Principatele Române nu mai sînt în măsură să folosească dreptul regalian de a bate monedă proprie. De aici înainte țările române sînt invadate de zeci de feluri de monede, și mai bune și mai rele, venind din mai toate țările europene.

Printre multele monede venite la noi din cele patru puncte cardinale, în secolele XVI-XVII a avut o circulație largă în cele trei țări românești un tip de taler olandez din argint, pe care era gravat un leu semeț, executat artistic. Acestei monede contemporanii i-au spus pe scurt «leoninus» sau «leones», pentru ca în

cele din urmă pe teritoriul țării noastre să i se dea denumirea românească de leu — denumire care, ca și a «banului», s-a păstrat pînă în ziua de azi ca noțiune monetară.

*

Povestea adevărată a leului începe însă la mijlocul secolului trecut, în vîltoarea luptei poporului român pentru crearea unui stat național unitar. Unirea Țării Românești cu Moldova la 24 ianuarie 1859 și formarea unui singur stat cen-

tralizat cu numele de România a făcut necesară și posibilă baterea unei monede românești, determinînd crearea sistemului monetar național pe baza dezvoltării forțelor de producție, a creșterii rapide a schimburilor economice, a nevoii tot mai mari de bani pe care o simțea piața românească, lărgită în urma unirii. Iată de ce legea monetară de la 22 aprilie/4 mai 1867, al cărui centenar îl aniversăm anul acesta, a constituit un act progresist cu adînci rezonanțe în viața noastră economică și de stat. Prin

Bilet ipotecar de cinci lei, emis în iunie 1877. A circulat în țară, ca și alte asemenea bilete ipotecare, înainte de înființarea Băncii Naționale a României.

Iată acum și una din bancnotele emise de Banca Națională a României (înființată în 1880) — bancnota «una mie lei» (emisiunea din 28 februarie 1881).

această lege a fost creată moneda națională a României, cu denumirea de leu. S-a înființat totodată o monetărie națională care a început să bată banii țării. Au ieșit din circulație cei mai mulți dintre banii străini, expresie a dependenței economice.

Legea monetară din 1867 a constituit un act patriotic de curaj. Se știe că baterea de monedă este un atribut al independenței și suveranității depline a unui stat, iar România în acea vreme mai afla încă în stare de dependență față de imperiul otoman. Lupta pentru moneda proprie, pentru înfrîngerea opreziștii turcești, a fost deci o parte a luptei pentru emancipare națională, iar leul românesc — un precursor al independenței țării noastre care va fi cucerit zece ani mai tîrziu, în războiul c 1877-1878.

Inițiatorii monedei naționale erau adevărați doritori ca această monedă să aibă o valoare mare și stabilă încît au hotărât ca ea să nu fie mai prejos decît una dintre monedele care aveau în acea vreme o mai mare faimă în lume: francul francez. În concluzie, leul românesc a fost bătut în aceeași cantitate de aur și argint, același format ca și francul.

Monedelor metalice emise în condițiile legii din 1867 li s-au adăugat, după 1878 — data înființării Băncii Naționale — bancnotele de diferite valori, emise de această bancă. Bancnotele au devenit în timpul dominante în circulație, așa cum s-a întîmplat în toate statele moderne, ele întrunind o serie de avantaje incontestabile față de monedele metalice grele și voluminoase.

După desăvîrșirea unității naționale circulația leului a fost extinsă — între 1920-1921 — pe întregul teritoriu al țării retrăgîndu-se coroanele austro-ungare și monedele emise în timpul războiului de ocupații germani.

Anii 1929-1933: ca aproape toate monedele lumii, leul este puternic lovit de criza economică mondială; monopolurile financiare străine se amestecă tot mai insistent în treburile bănești ale țării.

O dată cu instaurarea dictaturii militariste se desfășoară jaful practic de Germania hitleristă asupra bogățiilor țării, tirîrea ei în război, ceea ce a dus la o cădere și mai mare a monedelor naționale și la inflație.

Imediat după răsturnarea regimului antonescian și eliberarea țării de sub dominația fascistă, una din principalele arme ale reacțiunii în lupta pentru putere a fost sabotarea și încercarea de a slăbi cit mai mult moneda națională, condiție a haosului economic pe care partidele «istorice» și stăpîinii lor din țară și din peste hotare îl pregăteau cu înfrigurare. Puterea populară, etatizînd Banca Națională în decembrie 1946 și efectuînd reforma monetară din 1947, a înfrîngut aceste manevre, aplicînd o politică fermă de restabilire a ordinii bănești în țara noastră.

După reforma bănească din ianuarie 1952 puterea de cumpărare a leului a crescut, sistemul nostru monetar s-a consolidat. Soliditatea monedei noastre oglindește rezultatele muncii chibzuite ale poporului pentru valorificarea tot mai bună a resurselor țării, în folosul celor ce muncesc.

La 4 mai leul împlinește — după act — un secol de existență. De fapt însă el are o vîrstă cu mult mai respectabilă precursorii săi s-au născut cu peste două milenii în urmă — în ziua cînd dacii bateau cu ciocanul primele lor monede.

Dr. Costin C. KIRIȚESCU
și Frederic URSEANU

La 22 aprilie se implinesc 97 de ani de la nașterea lui Vladimir Illici Lenin, genial gînditor revoluționar, făuritor al partidului Comunist al Uniunii Sovietice și al primului stat socialist. Cu acest prilej publicăm fragmente din articolul «Cum l-am cunoscut pe Lenin» de Gh. Bujor din volumul «Amintiri de la Marea Octombrie».

Trecuse de-abia o lună și câteva zile de la Marea Revoluție din Octombrie 1917. Săptămățile mai continuau. Drumul de la sud spre nord se făcea cu greu, pe ocolite, în Moghilev, cu opriri și cu întâzieri mari. Cărușii, chiar și cele rezervate, aveau încă încălozile și compartimentele țicite de lume, și erau pline de soldați înarmați, care veneau să lupte pe front sau se reîntorceau într-acolo.

În primele zile ale lunii decembrie 1917 am plecat din Odesa și în seara zilei a treia am ajuns la Petrograd.

Marea capitală a Revoluției fierbea. Lipsa și ordinea nu se restabiliseră încă și totul era în stare de confuzie. Pe alocuri, noaptea, mai izbucneau focuri de cerșetărie de dezordine.

Îndată după sosire am vizitat Comisariatul poporului pentru afacerile externe. Într-o încăpere mai sta de pază fostul portar socialist cu barbă lungă, cu șapca și uniforma militară, dar pe săli erau mese cu manifeste, broșuri, ziare, reviste, cărți și cea mai autentică proveniență bolșevică. În cabinetul comisariatului poporului mi s-a dat un ziar scris și tipărit acolo în românește intitulat «Înainte» și destinat propagandei de pe front în rîndurile soldaților și ofițerilor. Dar ziarul era scris de un scriitor priceput furișat acolo, care începea primul articol de fond — intitulat, după moda gazetărilor de provincie din țară, «Cine suntem și ce vrem» — cu caraghioasă și înconștientă declarație: «Nu facem politică!» Intrusul a fost îndată alungat.

Zilele următoare le-am petrecut în arhiva Ministerului de Externe.

Apoi, într-o dimineață, telefonul din apartamentul ce ocupam în marele hotel «Astor» începu să zburde. Telefonista mă anunță că sînt chemat de Lenin și că mașina lui mă așteaptă jos.

Peste cîtva timp automobilul lui Lenin intra pe poarta vastului institut Smolnii — masivă clădire a fostului liceu de domnișoare «nobile», acum sediul statului major al Revoluției, inima, brațul și creierul ei.

Două tunuri străjuiau la intrarea marelui palat.

Șoferul îndeplini formalitățile și străbăturăm furnicarul omenesc ce aștepta rîndul, iarăși trecînd treptele a două etaje și ajunserăm la capătul labirintului, unde alte santinelle erau dădura drumul înăuntru. Intrarăm în cancelaria mare și luminoasă, cu birouri și actilografe pe margini. Șoferul intră pe ușa din fața noastră...

Pe Lenin nu-l cunoșteam, nu-i văzusesem niciodată chipul. Oricît de popular ajunsese în Rusia și în lumea întreagă, mai ales din momentul sosirii sale în aprilie la Petrograd, nici oricît numele lui ca șef al guvernului și ca șef al Revoluției era pe buzele tuturor, dar în toate ziarele, pretutîndeni, totuși chipul lui nu era voluntar și hotărît nu se vedea nicăieri, nici prin ziare, nici prin magazine, nici la vitrine, nici pe ziduri... Pe ușa pe care dispăruse șoferul apără un bărbat de statură mijlocie, îmbrăcat în haine obișnuite, cu culoare neagră, cu fruntea bombată și părul argiu, cu barbișon scurt și cu o jumătate de față de hîrtie în mînă. L-am luat drept secretarul care-mi ieșea înainte ca să mă conducă la Lenin. Privirile noastre se întâlniră prietenoș, mîinile noastre se strînsă și căldură și, fără să ne spunem o vorbă, intrarăm — «secretarul» înainte și cu după el — în camera lui Lenin. Dar aici nu se afla nimeni. Atunci însemna oare că președintele secretar era însuși Lenin? Se vede că da, căci, imediat ce intrarăm și fără nici o formalitate inutilă, omul cu hîrtia în mînă, care era însuși Lenin, se opri lângă masa rotundă și, din picioare, intră în materie, citindu-mi din hîrtia aceea scrisă câteva pasaje. Încîntat de felul acesta simplu și direct de a face cunoștință și a începe o discuție, i-am împărtășit îndată, vorbind

19 iulie 1920:
Vladimir Illici
Lenin la Petrograd.

CUM L-AM CUNOSCUR PE LENIN

francezește, părerea mea asupra unei anumite părți din cele citite. Lenin ținu socoteală de cele spuse și șterse cu condeiul de pe masă două-trei rînduri din rezoluția ce-mi citise. Urmă apoi un scurt schimb de vederi asupra situației din țară și din Balcani.

În momentul acesta, cineva intră și raportă imediat lui Lenin că în noaptea ce trecuse o bandă atacase ambasada italiană. (Era tactica contrarevoluționarilor de a produce nu numai dezordine, ci și dificultăți și conflicte diplomatice cu puterile străine.) Lenin, foarte contrariat, se așeză pentru prima oară pe scaun, ceru amănunte și dădu dispoziții.

Îndată după aceea prima noastră întvedere luă sfîrșit. Eram sigur că de acum înainte nu-l voi mai lua pe Lenin drept «secretarul» său și că voi păstra pentru totdeauna în memorie chipul preocupat de gînduri și plin de o reținută energie.

Plecînd, am mai privit o dată camera obișnuită, împărțită printr-un paravan în două — «birou» și «dormitor» — în care lucra și trăia Lenin la Smolnii în primele săptămîni ale Revoluției.

Era postul de observație și de comandă al celui comandant suprem de oști proletare care a stat neclintit și priceput în fruntea celei mai mari zguduiri revoluționare care a deschis țării sale și omenirii o eră nouă.

Strălucit printre strălucii oratori care stîrneau furtuni de aplauze și de urale în largă dar neîncăpătoare sală, Lenin, la ședința Congresului al III-lea al Sovietelor pe întreaga Rusie, care a luat locul Adunării constituante, încălzit și entuziasmat și el, anunța constituirea formei sovietice de stat, anunța că noul stat proletar dăduse dovada viabilității lui prin aceea că întrecuse celălalt stat proletar cunoscut de istorie — Comuna din Paris — cu 15 zile. În închipuirea lui clarvăzătoare aceste 15 zile erau în 15 luni, în 15 ani, în 15 decenii, în 15 veacuri, în infinit.

În timpul acestui congres al Sovietelor l-am întîlnit pe Lenin de cîteva ori, la sfîrșitul ședințelor, în holul care ducea spre ieșire. De departe față de se lumina de zîmbetul lui, îmi strîngea mina, îmi spunea

doză-trei vorbe și se îndrepta spre ieșire.

*

După vreo lună și ceva de la acest congres, l-am văzut din nou. Era pe la mijlocul lui februarie 1918. M-am dus seara la Smolnii. Era o ședință prelungită a Sovietului Comisariatului poporului. Ședința aceea a ținut mult. Pe la ora două noaptea, Lenin a ieșit din ședință și ne-a adus la cunoștință că s-a hotărît înființarea unui înalt colegiu care să conducă lupta împotriva contrarevoluției de la sud și că în fruntea acestui colegiu am fost ales și eu ca unul dintre membri. S-a interesat din nou de situația din România și de perspectivele viitoarei lupte de la sud. Apoi mi-a înmînat decretul de numire în acest important organism, ne-am strîns mîinile și ne-am despărțit.

Era ultima dată cînd mai vorbeam cu el, ultima dată cînd îi mai strîngeam mina...

Am purtat decretul lui Lenin asupra mea ca pe o comoară, ca pe un talisman. Reciteam adesea rîndurile decretului, priveam iscălitura lui Lenin și toată personalitatea marelui om se redestepta în mine.

pre- miere tea- trale în țară

Florin Crăciunescu și Kitty Stroescu în «Cea de-a 7-a poruncă».

Tristan și Isolda (Popovici).

Legendă de dragoste

Povestea străveche a înfruntat veacurile, și dacă sonoritățile tumultuoase ale lui Wagner au revitalizat-o, scriitorii ca Jean Cocteau (filmul *L'eternel retour*), dramaturgi ca Jean Bedier și Jean de Beer i-au dat haine scenice. Jean de Beer, dramaturg și autor de scenarii radiofonice, a fost prezentat pentru prima oară publicului românesc de către teatrul din Piatra Neamț prin piesa care poartă numele celor doi legendari eroi nordici, *Tristan și Isolda*.

Legenda devine pretextul poetic al unei pledoarii în numele iubirii adevărate, a purității sentimentelor, a înlăturării prejudecăților și convenționalismului. Pasta desenului hieratic al eroilor de legendă se conturează pregnant și ei devin eroi de piesă. Lirismul tulburător e simbolizat de comuniunea superioară dintre Tristan și Isolda, regele Marc e înfățișat într-o dilemă racineană (tulburat de căutările care-l poartă între pasiunea sa și simțul dreptății), iar servitorul-dascăl Gorvenal devine un rezonator lucid și îndrăzneț. Urmind fabulația legendei, Jean de Beer vădește o bună tehnică a efectelor scenice, a jocului de lumini și umbre a sentimentelor, a loviturilor de teatru și a gradărilor psihologice interioare.

Regizorul Dinu Cernescu a compus un spectacol poetic cu o «muzică a apelor» interiorizată, inclusă acțiunii, surprinzându-și eroii în ritmul spectacolului, creînd o suită de «trepte» scenice pe care acțiunea crește cu o logică bine gândită.

Armonios, echilibrat, cimentînd unele fisuri ale textului, completîndu-l, regia discretă și neostentativă a avut ca înalitate un spectacol de regie. Meritul e cu atât mai substanțial cu cît regizorul a lucrat cu actori tineri și foarte tineri: Adriana Marina Popovici, proaspătă absolventă a Institutului de teatru, a dat tot ce putea în rolul pasionatei dar totodată lucidei Isolda, alături de Traian Pîrlog (Tristan), cu o expresie plastică elocventă și o sensibilitate pe alocuri exacerbat exprimată. Ion Bod în regele Marc și-a definit precis personajul, conferindu-i o mobilitate mai vie decît obișnuiește să împrumute personajelor sale, iar Olga Bucătaru a creat rolul slujnicei Branquien cu un temperament tugos. Două tipuri bine compuse, personajele jucate de Al. Lazăr și Radu Voicescu.

Simplu, lapidar, o expresivă metaforă poetică, decorul lui Vl. Popov, scenograful a cărui muncă de autodepășire o urmărim cu interes...

Un spectacol de calitate — adică din cele cu care ne întîlnim acum fără surpriză la Piatra Neamț.

Alecu POPOVICI

«cea de-a 7-a poruncă»

Ne întîlnim de astăzi nu numai cu un actor, ci și cu un personaj al teatrului italian, Dario Fo: scriitor excentric, actor, regizor și cîteodată scenograf, vedetă a televiziunii italiene, animator al unor trupe de estradă și miniatuiri.

Ne întîlnim prin mijlocirea Teatrului de stat din Bacău aflat la cea de-a doua premieră pe țară (împreună cu *Omul de la miezul nopții* de Virgil Nistor). Apelînd la formula farsei populare italiene (formulă atît de agreată și de familia De Filippo) Dario Fo utilizează un întreg arsenal de mijloace satirice, de la violența lui Dürrenmatt la songul lui Brecht și pînă la vioiciunea și replica italiană bine colorată. Dario Fo ridică storul lăsînd să pătrundă pe scenă lumina ce dezvăluie resorturile combinațiilor și meschinăria «high-liteului», tot timpul surprins în contrast cu bunul simț și umorul popular al unui om simplu, de o profesiune puțin cam ciudată: gropărița Enea. În «lumea» stranie a cimitirului, falsitatea, ipocrizia apar parca mai elocvent dezvăluite. Avatarurile gropăriței care se supune unei metamorfoze zări impuse de lumea capitalistă — începînd ca o cocotă și sfîrșind la azilul cîmășarilor — sînt urmărite cu o bună tehnică a scenei de către artizanul care Dario Fo. I-a revenit lui George Teodorescu sarcina de a compune un spectacol ce folosește variate mijloace de expresie, o bună dozare a efectelor ținînd de sfera comicului — de la ironie la satiră și grotesc. Mîna regizorului s-a făcut simțită în spectacol cu o pricepere eficientă, întregind elementele acestui mozaic într-o compoziție unitară, cu bune efecte artistice. O sudare și mai adîncă, un acord stilistic mai unitar ar fi adăugat totuși valorii spectacolului.

Anton POP

«cocioabele londrei»

Începută în 1885, abandonată după primele două acte, reluată după șapte ani și scrisă pînă la capăt, jucată în 1892, aclamată de unii, fluierată de alții, discutată cu aprindere în și dincolo de paginile gazetelor, piesa *Cocioabele Londrei* — cunoscută la noi mai ales sub titlul *Casele domnului*

u n i n t e r v i u
și câteva propuneri

și aprobări

Această sugestivă scenă mioritică înscrisă pe un fundal de blocuri moderne nu se datorește unui trucaj fotografic ci reprezintă un aspect real din cartierul Sud II al Capitalei. Cu toate că bulevardul Metalurgiei (imaginea este luată din partea dreaptă a acestei artere de circulație) are toate dotările necesare — instalație de apă, canalizare, energie etc. — de aproape doi ani se târăgănează formele de obținere a hotărârii necesare începerii construcției unor noi blocuri de locuințe. Recapitulând, putem spune: există terenul, există dotarea tehnică a căii de acces, există fondurile necesare finanțării lucrărilor și, în plus, există tergiversare. Ca-n zicala populară «ce-i prea mult (citește..., în plus) strică!»

Interviu realizat de Gh. BRĂTESCU

Fotografii de V. BÎRCĂ

În legătură cu stadiul actual al îndeplinirii planului de construcții de locuințe în orașul București ne-am adresat inginerului CONSTANTIN MIRESCU, șeful secției tehnice de investiții din Sfatul popular al Capitalei. El ne-a arătat că în 1967 urmează să fie clădite în Capitală 13 200 de apartamente reale, însumând 431 000 mp de suprafață locuibilă. Unele din aceste construcții sînt însă rămase în urmă. Referindu-se la cauzele care au generat întârzierile, ing. C. Mirescu ne-a spus:

— Sfatul popular al Capitalei, ca titular de investiții (prin secția tehnică de investiții), în calitate de constructor (prin Direcția generală de construcții-montaj), ca proiectant (prin Institutul «Proiect-București») s-ar părea, la prima vedere, că întrunește toate condițiile pentru îndeplinirea tuturor sarcinilor care-i revin în domeniul realizării de locuințe. În realitate lucrurile sînt mai complicate. Practic, pentru a se aproba începerea construcției unui ansamblu de locuințe mecanis-

mul actual este următorul: se dă o comandă de proiectare cu o temă (tema fiind detaliul de sistematizare deja aprobat de CSCAS); se întocmește un studiu tehnico-economic; se avizează acest studiu în comisia interioară de avizare a Institutului de proiectare; apoi în Consiliul tehnico-științific al sfatului popular. Urmează avizarea de către CSCAS (care de fapt își reconfirmă detaliul de sistematizare, adăugînd și unele elemente privind valorile și soluțiile) și, în final, se avizează și de CSP. În medie tot acest proces complicat de avizări durează între 50-150 de zile. La capătul acestei filiere s-ar putea crede că ansamblul de locuințe este dezlegat din punct de vedere al proiectării și poate fi trimis la aprobarea superioară, astfel încît să se înceapă în sfîrșit execuția lucrării. Dar lucrurile nu stau așa. Deși în legislația actuală se prevede în mod expres că prezentarea la aprobare se face de către titularul de investiții (în cazul nostru de către Sfatul popular al Capitalei), totuși Comitetul de Stat pentru Îndrumarea și Controlul Organelor Locale ale Administrației de Stat cere ca proiectele de hotărîre, însoțite de studiile tehnico-economice, pentru aprobarea ansamblurilor noi de locuințe să-i fie și lui remise. În cadrul comitetului se verifică tot ce au avizat cele patru foruri de avizare, se verifică existența tuturor celorlalte avize ale ministerelor interesate și uneori se propun chiar modificări în conținutul studiilor tehnico-economice prezentate, ceea ce antrenează calcule suplimentare. Adoptarea unor alte soluții de către organele de avizare implică modificări de proiecte, completări, noi avize ale întreprinderilor furnizoare de utilități (apă, canal, termoficare, energie electrică, telefoane etc.).

Proiectul de hotărîre ajunge, în fine, la aprobare. Există un calcul făcut care arată că de la data depunerii proiectului la CSICOLAS pînă la aprobare trec 60-90 de zile. Dacă ținem seama că și pentru obținerea avizelor CSCAS și CSP trebuie între 50-150 de zile, rezultă că un studiu tehnico-economic de locuințe, pentru a fi aprobat, trebuie să fie gata cu cel puțin un an înaintea perioadei în care se vor începe lucrările respective. Dificultățile importante se datoresc faptului că în cele mai multe cazuri duratele de avizare și verificarea la CSCAS, CSP, CSICOLAS depășesc însuși timpul cheltuit pentru întocmirea în institute a proiectelor respective. Iată un exemplu recent: studiul tehnico-economic și proiectul de ansamblu pentru mărirea densității locuințelor în cartierul Titan și obținerea vizelor CSCAS și CSP au durat 105 zile, iar verificarea la CSICOLAS, cu completările cerute de acest for pînă la aprobare, 80 zile. Din această cauză lucrările prevăzute în cursul anului 1967 în loc să înceapă efectiv în trimestrul IV al anului trecut, așa cum erau programate, au putut fi atacate de-abia la sfîrșitul lunii februarie. Faptul a creat totodată perturbări și în ceea ce privește corelarea activității constructorului cu cea a Fabricii de panouri mari prefabricate Militari. Astfel, în timp ce fabrica a început să producă în serie panourile de la 1 ianuarie, constructorul a trecut în mod practic să execute fundațiile pentru blocurile respective spre sfîrșitul lunii februarie a.c. Producția fabricii a fost prin urmare gîtuită. Dacă toate construcțiile

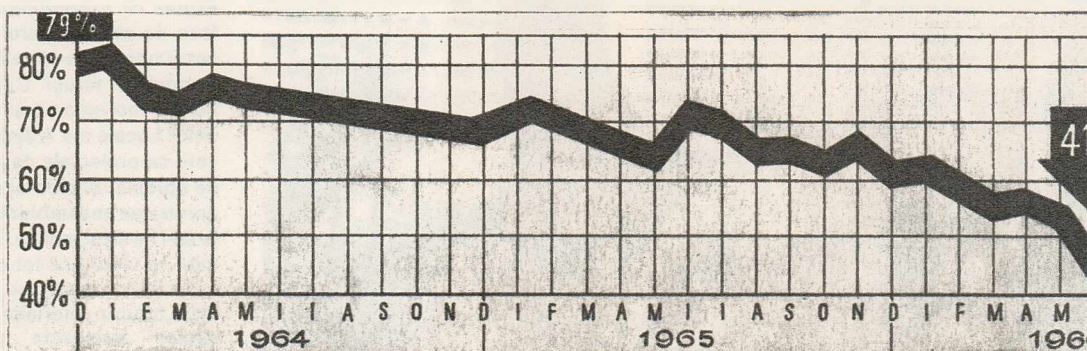
ar fi avut fundațiile făcute, ritmul de lucru ar fi fost mărit și ar fi permis realizarea în trimestrul I a circa 18 la sută din planul anual, în loc de 16,5 la sută cît s-a înregistrat. Toate aceste deficiențe care întîrzie începerea lucrărilor pot fi însă remediate, după părerea ing. C. Mirescu, dacă se introduc câteva modificări în actualele dispoziții privind modul de întocmire a documentației construirii de locuințe. În condițiile în care se dezvoltă orașul București, oportunitatea și necesitatea construcțiilor de noi locuințe nu mai trebuie dovedită. Or, studiul tehnico-economic fundamentează tot mai o necesitate care este deja dovedită. Deci, pentru locuințe acest studiu este în mare parte inutil. Există o experiență dobîndită în domeniul proiectării locuințelor proprietate personală. Astfel, pe baza documentației de sistematizare avizată de CSCAS (și aceasta ar trebui, în cadrul propunerilor făcute, să fie avizată și de CSP) ar trebui să se treacă direct la întocmirea proiectului de execuție. Aprobarea acestui proiect ar trebui să se facă numai de către președintele Comitetului executiv al Sfatului Popular al Capitalei, în limita unor indicatori medii anuali valorici și fizici (structura apartamentelor, soluțiile constructive, consumul normat la materialele principale, procentul mediu de demolări, costul mediu pe tipuri de apartamente etc.) care să fie stabiliți de CSCAS și CSP la propunerea sfatului popular. Separat de aceasta ar trebui să se stabilească, pe tipuri de apartamente, sporul mediu peste plafon pe care Comitetul executiv al sfatului popular îl poate aproba fără a mai fi necesară nici o avizare. Sfatului popular i-ar reveni doar obligația de a se încadra în fiecare an în indicatorii respectivi. Organele centrale ar avea astfel posibilitatea să verifice mai atent activitatea sfatului și să o îndrume cu o eficiență sporită. În această ordine de idei, trebuie arătat că în prezent activitatea CSICOLAS, pe linia controlului și îndrumării investițiilor, se limitează cu preponderență la culegerea unor date și prezentarea proiectelor de hotărîre. O altă simplificare care apare ca necesară este aceea ca Ministerul Poștelor și Telecomunicațiilor și Ministerul Energiei Electrice — care sînt destinate prin plan să proiecteze și să execute lucrări de specialitate aferente locuințelor — să nu mai fie obligate să dea la fiecare proiect în parte avize care confirmă de fapt o sarcină derivînd din planul de stat. În prezent, pentru fiecare ansamblu de locuințe sfatul popular cere ministerelor respective să-i confirme că ele proiectează și execută lucrările de specialitate în ansamblurile de locuințe. Confirmarea, care durează în medie 15 zile, este inutilă pentru că proiectele sînt făcute de către inși institutele acestor ministere, iar fondurile le sînt acordate pentru execuție, în mod global, de către stat.

Experiența pe care sfatul popular o are în asigurarea cu proiecte pentru locuințe proprietate personală demonstrează că simplificările propuse sînt posibile. Acceptarea lor nu prejudiciază nici arhitectura ansamblurilor și nici costul locuințelor ci, dimpotrivă, creează posibilitatea de tratare mai largă și mai variată a acestor lucrări din toate punctele de vedere.

DE PREDILECTIE NOTIUNEA ESTE FOLOSITA IN CONTEXTUL VIETII POLITICE. DAR PUBLICUL ARE OPINII IN NUMEROASE DOMENII SI IN VARIATELE SALE IPOSTAZE: CONSUMATOR, SPECTATOR, CITITOR, AUDITOR SI, DESIGUR, CA CETATEAN SI ALEGATOR.

CE PREFERINTE SI PRETENȚII ARE CONSUMATORUL? CE GEN DE PIESE SI DE FILME PLACE MAI MULT SPECTATORULUI CONTEMPORAN? EXISTĂ OARE RELAȚII STABILE ÎNTRE CATEGORII SOCIALE SI DE VÂRSTĂ SI PREFERINȚELE LOR ÎN PRIVINȚA GENU- RILOR DE MUZICĂ — UȘOARĂ, POPULARĂ, CULTĂ? CE CAUTĂ CITI- TORUL ÎNTR-O GAZETĂ COTIDIANĂ SI CARE SÎNT RUBRICILE CARE PLAC CEL MAI MULT? CUM PRIVESC OAMENII EVENIMENTELE PO- LITICE, CUM REACȚIONEAZĂ EI CÎND PACEA ESTE AMENINȚATĂ? TOATE ACESTEA CONSTITUIE ACEA MODALITATE SPECIFICĂ DE MANIFESTARE A CONȘTIINȚEI SOCIALE PE CARE O DENUMIM ÎN MOD CURENT OPINIE PUBLICĂ.

Opinia

Ecoul agresiunii americane în Vietnam: evoluția sondajului Gallup privind popularitatea președintelui Johnson — de la 79% în 1964 la 41% în 1966.

(După «U.S. News and World Report»)

Nisa, ora 9 dimineața: M. Strauch, 25 ani, fotograf artistic, a fost unul dintre cei 2 000 de francezi solicitați să răspundă la întrebarea: cine doriți să fie președintele Franței?

gustul public

de Silviu BRUCAN

care sînt orele cele mai potrivite pentru programul magazinelor? Cum trebuie să fie compus meniul la restaurante?

Dacă ar fi să judecăm după criteriile de programare a filmelor în marile săli de cinema, grosul publicului înclină spre filme de aventuri și coproducții fastuoase. Iată însă că un film de idei fără acțiune propriu-zisă ca «Procesul de la Nürnberg» face «succes de casă» timp de multe săptămîni în cele mai încăpătoare săli din Capitală. În mari centre teatrale ale lumii, unde în anii trecuți dominau piese de introspecție psihologică, conflicte conjugale sau intime, cu eroi mai mult sau mai puțin bolnavi, se impune din ce în ce mai insistent drama politică avînd uneori în centrul ei teme curente, la zi.

Este afectat în vreun fel publicul cititor de gazete de dezvoltarea radioului și televiziunii? În țări în care acest conflict este declarat se observă că reviste sau magazine săptămînale depășesc cu mult în tiraj cele mai bune ziare cotidiene. Își spune aici cuvîntul atutul operativității de care dispune «presa electronică» sau este vorba de dorința publicului de a cunoaște mai profund substratul evenimentelor, dorință pe care revistele o satisfac mai deplin? Sau cauzele sînt de altă natură?

În domeniul lecturii stîrnește controverse aprinse faptul că numeroase cărți de literatură politică, memorialistică sau istorie contemporană ating tiraje la care nici nu visează romancierii din țările respective. Nu este vorba desigur de cartea lui W. Manchester, lansată cu tam-tam american, ci de zeci de lucrări scrise într-un stil per-

o mare necunoscută

În ultima vreme organele industriei ușoare, industriei alimentare și comerțului se ocupă de studierea cerințelor și gusturilor

consumatorilor. Ele se interesează ce culori și desene sînt preferate la textile, ce modele la confecții, dacă noii căsătorii vor mobilă masivă sau din material ușor. Presa a publicat numeroase ecouri ale anchetelor fă-

cute printre consumatori, cuprinzînd opinia acestora în privința mărfurilor, a prezentării lor, a ambalajului, a perioadei sau sezonului cînd trebuie să se găsească pe piață. Preocupările merg și mai departe:

sonal și cu vervă publicistică, fără de care aceste genuri nu pot ajunge la marea public.

Care trebuie să fie proporția în programele de televiziune dintre rubricile de surpriză și emisiunile permanente, după un format fix, la care știi la ce să te aștepti, pentru a satisface pretențiile și gusturile atât de variate ale telespectatorilor? Cum stabilești care este opinia majorității reale a telespectatorilor?

În sfârșit, trebuie spus că în timp ce cauze comune ale umanității — primejdia războiului racheto-nuclear, de pildă — dau naștere la reacții de opinie similare în toată lumea, de unde noțiunea de *opinie publică mondială*, sistemul social, caracterul național, gustul popular joacă un rol sensibil în determinarea reacțiilor publicului în fiecare

de interesante. Ancheta a obținut peste zece mii de răspunsuri care, după părerea organizatorilor, constituie «un eșantion reprezentativ» al tineretului francez din toate clasele și regiunile țării. La întrebarea privind VIITORUL, 57,2 la sută au răspuns că sînt optimiști, 5,9 la sută indiferenți, 7,2 la sută resemnați și 9,1 la sută nemulțumiți. În privința DRAGOSTEI, 51,6 la sută au declarat că au șanse de a fi mai fericiți în dragoste decît părinții lor, iar atît fetele cît și băieții au declarat că principala calitate pe care doresc să o aibă partenerul este fidelitatea. Tandreeța vine pe locul doi, iar înțelegerea pe locul trei. La PROFESIUNI dorite: cariera medicală sau paramedicală 16%, cariera artistică 12,5%, învățămînt 9,4%, tehnică 8,1%, presă 7,8%, cercetare științifică 6,8%, ca-

Capabile să efectueze milioane de operații pe secundă, calculatoarele electronice reprezintă pentru cercetătorii opiniei publice un instrument de neînlocuit. Ele permit extinderea ariei de investigare, asigurînd totodată o prelucrare aproape instantanee a rezultatelor.

publică

Tineri de la 16-20 de ani, întrebați despre viitor, dragoste, profesiunea dorită, politică etc., dovedesc prin răspunsuri că «drogații cu L.S.D., istericii cîntecelor yè-yè, bețivanii de la Palladium, băieții cu păr lung sînt o minoritate».

țară față de diferite fenomene.

Cineva a numit opinia publică «această mare necunoscută». Sociologia modernă dispune însă de instrumente încercate pentru a pătrunde tainele ei. La loc de frunte printre tehnicile moderne de cercetare se află sondajul de opinie, efectuat după norme științifice.

sondaje și iar sondaje

Nu se poate vorbi de opinie publică la modul abstract, general. Cu ocazia unui sondaj privind informarea americanilor asupra problemelor politicii externe s-a constatat că, cu cît venitul oamenilor era mai mic, gradul de informare era mai coborît. 88 la sută dintre cei cu un venit sub venitul mediu n-au putut arăta ce a fost Planul Marshall și care au fost scopurile lui. De aceea majoritatea muncitorilor anchetați n-au putut exprima nici o opinie asupra lui. Diferențele naționale sînt de asemenea foarte pronunțate în anumite privințe. Astfel, Institutul Allenbach din Republica Federală a Germaniei a efectuat un sondaj pe tema: care este principala virtute a unei femei, pentru căsătorie? Ordinea a fost următoarea: 65 la sută dintre bărbații germani au răspuns *spiritul de economie*, 62 la sută *fidelitatea*, 60 la sută *curățenia*, iar *frumusețea* apare mult mai jos pe listă. Desigur, aceeași anchetă efectuată în Italia ar da alte rezultate.

O anchetă în rîndurile tineretului de la 16-20 ani, organizată în 1966 de «Paris Match» în colaborare cu Institutul francez de opinie publică, a dus la rezultate deosebit

rieră sportivă 6% etc. În POLITICĂ interesul major se îndreaptă spre problemele internaționale, problemele apărării păcii, către problemele interne privite pe plan național și, în mică măsură, local. Majoritatea tinerilor francezi fac parte din una sau mai multe organizații, au o atitudine activă, angajată.

Concluzia organizatorilor anchetei a fost că: «Înfățișarea tineretului nu se aseamănă cu cea a unui «anumit tineret» de care se vorbește mult deoarece face să se vorbească despre el. Drogații cu L.S.D., istericii cîntecelor yè-yè, bețivanii de la Palladium, băieții cu păr lung nu sînt decît o minoritate». Majoritatea a scris că: «Vom face lucruri mai mari decît generația noastră».

În cursul unui sondaj de opinie efectuat în 1966 în S.U.A. cetățenii interogați au indicat domeniile în care au «o mare doză de interes». Cu acest prilej, 47% au răspuns sportul, 20% știința și 19% literatura.

Comentînd rezultatul anchetei, Elmo Roper, care este un fel de Gallup II al Americii, scria: «Este clar că intelectualul mai are un drum lung de parcurs pînă la a înlocui pe jucătorul de base-ball ca erou național».

Pentru a fi concludente deci, sondajele de opinie trebuie să țină seama de țara și de categoria socială din care fac parte cei anchetați. O anchetă-mamut făcută de *Readers Digest* în 1936 prin trimiterea de chestionare unui milion de americani a înregistrat un eșec răsunător pentru că: 1) numele oamenilor au fost luate din cărți de telefon care nu cuprind partea săracă a

populației și 2) cele 20% din chestionarele care au venit înapoi prin poștă reprezentau partea cea mai avută și mai instruită a populației, care are rutina corespondenței. Sondajul a eșuat deoarece eșantionajul nu era reprezentativ pentru masa votanților. În aceste condiții, cum se poate vorbi de o opinie publică?

James Bryce socotea că folosirea noțiunii este justificată numai atunci cînd exprimă «vederile pe care le are o majoritate evidentă a cetățenilor». Alți autori consideră că opinia publică este numai acea colecție de opinii care manifestă unanimitate într-o problemă sau alta. Așa ceva însă Gallup n-a găsit niciodată. Desigur, noțiunea presupune o anumită omogenitate de păreri a unui număr de indivizi, suficient de mare pentru a dobîndi o semnificație socială. Dar gradul în care se manifestă acordul sau uniformitatea constituie fenomenul care trebuie studiat și nu condiția pentru ca opinia publică să existe.

tehnica sondajului modern

Legenda spune că într-o zi George Gallup, găsindu-se într-o băcănie tip antebelic (a nu se confunda cu *supermarket-ul*), a băgat mîna într-un sac care conținea fasole de două feluri: albă și roșie. El a scos zece boabe și le-a numărat: 7 albe și 3 roșii. Apoi a băgat din nou mîna în sac și-a numărat din nou: 14 albe și 6 roșii — aceeași proporție! Contrariat, el a pus în sac 7000 boabe albe și 3000 boabe roșii și a scos din nou 14 și 6. «Mii de bombe!» — ar fi exclamat Gallup. Ideea sondajului pe

bază de statistică matematică se născuse.

Trei mari grupuri de probleme se cereau rezolvate: 1) de la cine să se culegă informații sau opinii, 2) ce metodă să se folosească pentru culegerea lor și 3) cum să se trieze, analizeze și interpreteze datele culese.

Delimitarea precisă a publicului ce urmează a fi sondat este, desigur, primul pas. Pentru cercuri sociale largi s-a dezvoltat metoda «eșantionului», care rezidă în selectarea unui număr de persoane considerate reprezentative pentru publicul ale cărui vederi urmează să fie aflate. În Franța, de pildă, rezultatele ultimelor alegeri prezidențiale au fost prezise pe baza sondării a 1200-2000 de persoane alese astfel încît să reprezinte într-o proporție ideală diferitele pături ale populației, privite în lumina sistemului electoral: bărbați și femei de vîrste diferite, orașeni și țărani, patroni și muncitori, liber-profesioniști, funcționari, oameni din sud, nord, vest și est, din centrul Parisului și din suburbii etc. În S.U.A. majoritatea sondajelor pe scară națională folosesc între 3000 și 5000 de «șantioane».

Metodele folosite pentru culegerea informațiilor diferă: interviu personal, convorbirea telefonică, chestionarul prin poștă etc. Principalul este întocmirea întrebărilor și redactarea lor astfel încît să permită formularea clară a răspunsurilor.

Chestionarul — element-cheie al sondajului — este alcătuit astfel încît răspunsurile în DA sau NU sau în cifre să poată fi co-

(Continuare în pag. 18)

dificate și centralizate cu mașini electronice. Timpul pentru completarea lor nu trebuie să depășească 20-30 de minute—declară specialiștii. În mai puțin de jumătate de oră mașina electronică de trier face restul. Analiza rezultatelor de către specialiști durează, evident, mai mult, în funcție de complexitatea anchetei. Cu o asemenea operativitate I.F.O.P. a putut efectua sondaje de opinie în fiecare din zilele premergătoare scrutinelor electorale.

de la consumator la alegător

În secolul XX dezvoltarea considerabilă a mijloacelor de informare și influențare a maselor (presa, radioul, cinematografia, televiziunea, publicitatea etc., într-un cuvânt *mass-media*) a dat problemei o nouă dimensiune. Au devenit astfel obiect de studiu nu numai reacțiile publicului față de evenimente, fenomene și produse de consum, ci și modalitatea de a influența aceste reacții, de a forma, modela și condiționa opinia publică. În țări capitaliste dezvoltate, ca S.U.A., producția de masă a bunurilor de consum și concurența aprigă pe acest tărâm i-au determinat pe oamenii de afaceri să folosească la maximum știința explorării pieței pentru a afla ce cred consumatorii despre calitățile produselor, despre prezentarea, ambalajul și prețul lor. Deprinderile cumpărătorilor și modul cum evoluează ele sub influența diferiților factori au fost studiate profund în vederea orientării reclamei și a creșterii eficacității acesteia. A apărut o nouă știință, «analiza motivării», care studiază ce determină pe un consumator să prefer un anumit produs. Psihologii au declarat că pentru fiecare produs lansat pe piață trebuie creat un simbol. Ei au explicat că atunci când cumpără o cremă de față femeia «cumpără promisiunea de a fi frumoasă», ceea ce înseamnă, bineînțeles, că i se poate cere un preț mai ridicat. «Cosmeticienii nu vînd lanolină, ci speranță; cînd cumperi portocale cumperi vitalitate; cînd cumperi un automobil cumperi prestigiu».

Evident, noua «știință» nu-l putea lăsa indiferent pe politicianul american. El s-a întrebat de ce metodele folosite de *Colgate* pentru a-și vinde pasta de dinți n-ar fi bune pentru a vinde ideile și programul politic! *To sell a program* a devenit astfel suprema virtute în politică. Potrivit limbajului freudian, «imaginea tatălui» aduce candidatului cele mai multe voturi. Cum s-a exprimat Leonard Hall, președintele comitetului electoral republican în 1956: «Poți vinde candidații tot așa cum vinzi o marfă».

În realitate metodele standard folosite cu succes în reclama comercială s-au dovedit prea simpliste pentru domeniile vieții social-politice. În pofida faptului că formidabila mașinărie de propagandă a S.U.A. exercită o putere aproape hipnotică asupra maselor, numeroși americani rezistă, iar forțele active din sânul lor se opun cu energie, protestează, luptă împotriva măsurilor reacționare și agresive ale administrației, formînd acea opinie publică de care politicienii se tem atât de mult în apropierea alegerilor. Președintele marii rețele de televiziune C.B.S., Frank Stanton, spunea: «Conceptia mobilizării opiniei publice prin campanii de sloganuri răsunătoare este înșelătoare. În general oamenii rezistă la ceea ce li se spune să facă sau să gîndească. Ei vor să cunoască toate faptele și apoi să-și formeze părerea». Existența opiniei publice în S.U.A. este resimțită și de patronii marilor ziare, de companiile de radio

și televiziune, ceea ce și explică pozițiile critice ascuțite pe care le adoptă unele dintre ele față de laturile impopulare ale politicii oficiale.

Fiind solicitat să țină la Londra o conferință despre opinia publică și politica externă a S.U.A., Walter Lippman a observat cu ironie că aceasta ar însemna «să explice un mister prin altul». Ca orice butadă, și cea a lui Lippman conține un pic de adevăr. Și totuși în problemele majore metodele moderne de sondaj reușesc să risipească cumva acest mister. Sondajele americane arată, de pildă, că popularitatea președintelui Johnson, care în 1964, după victoria obținută în alegeri pe platforma «rezonabilității» în politica externă se ridică pînă la 79%, a scăzut datorită escaladării agresiunii în Vietnam pînă la 41%. Cincii au început să socoată că precizia sondajelor bazate pe electronică este atât de mare încît consultările electorale devin inutile...

În Franța, I.F.O.P. a prezis cu exactitate matematică rezultatul celor două scrutine din decembrie 1965 în urma cărora generalul De Gaulle a fost reales ca președinte al Franței. Ca rezultat al unei anchete făcute la sfîrșitul lui 1966 de același Institut francez de opinie publică reiese că majoritatea francezilor dezaprobă politica americană în Vietnam, numai 10% o aprobă; la întrebarea dacă cred că S.U.A. urmăresc realmente o reglementare pașnică în Vietnam, 42% din francezii au răspuns *Nu*, 35% au răspuns pozitiv, iar 23% nu s-au pronunțat.

Un studiu mai larg asupra reacțiilor opiniei publice americane față de războiul din Coreea, bazat pe sondaje Gallup, este extrem de caracteristic și elocvent. Se știe că în S.U.A. acest război de agresiune a fost prezentat din primul moment ca «o acțiune de poliție» față de așa-numitul «atac» comunist împotriva Coreei de sud. În climatul creat de versiunea oficială lansată de președintele Truman, circa 65% din populație a aprobat «acțiunea de poliție», pentru ca apoi acest procent să scadă continuu ajungînd în mai puțin de patru luni—ianuarie 1951—31%. În 1952 numărul celor care aprobau «acțiunea» lui Truman scăzuse sub 30%.

Scăderea procentajului sub 50% a marcat începutul fazei în care războiul coreean devenise impopular, iar manifestările simptomatice ale acestei faze sînt tipice pentru S.U.A. și extrem de asemănătoare cu faza de declin a războiului american în Vietnam, începută la sfîrșitul anului 1965: reorientarea unor oameni politici influenți; schimbarea de ton a unor ziare care altădată aprobau războiul fără rezerve; apariția curentă în presă a unor apeluri semnate de sute de personalități marcante; criticile amare la adresa președintelui; publicarea fotografiilor reprezentînd soldați americani răniți, infirmi, demoralizați; scepticismul cu care sînt primite declarațiile oficiale și lipsa oricărui entuziasm pentru război; refuzul tinerilor de a se înrola în armată, subterfugurile în proporții de masă la care recurg în acest scop etc.

Asemănarea celor două situații nu putea să scape experților electorali americani. Nu încapă îndoială că și de data aceasta se vor găsi politicieni americani care să-și bazeze calculele politice pe sondajele de opinie.

Studierea opiniei publice nu se rezumă însă la sondaje și nici nu trebuie să ducă la anchetomanie privind aspecte secundare sau specializate ale vieții sociale. Opinia publică este semnificativă atunci cînd este cercetată în raport cu marile probleme sociale ale contemporaneității.

ÎNTR-ADEVĂR TRĂSNITĂ

Studentii londonezi de la Academia de mode și arte au avut recent ocazia să-și arate măsura posibilităților în cadrul unui concurs. Cel puțin una dintre probe — cea de «pălării trăsnetice» — a lăsat frîu tuturor extravaganțelor. Lucru de care vă puteți convinge și dumneavoastră privind această fotografie în care este prezentat modelul intitulat «Turnul poștei».

BRĂSOV: DESCOPERIRI ARHEOLOGICE

La Hărman, lângă Brașov, au fost scoase la lumină urmele unei așezări neolitice peste care se suprapusese o așezare din epoca întii a fierului și apoi una dacică.

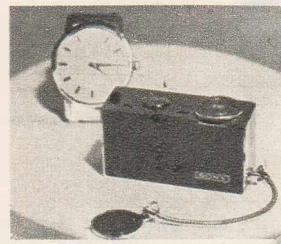
Sau mai descoperit — și aceasta pentru prima dată în Țara Birsei — bordeie din secolele IV și VII e.n. În bordeiele

MINI-RADIO

Industria japoneză a pus pe piață un nou tip de aparat de radio miniatural denumit SON. Cu o greutate de numai 90 grame și avînd doar 31 milimetri înălțime, 58 milimetri lungime și 18 milimetri grosime Sony pretinde a fi aparatul de radio cu cel mai mic gabarit din lume.

Sony este echipat cu un circuit integral (9 transistoare, 4 diode), fiind alimentat de o baterie minusculă de nichel-cadmium, care-i dă posibilitatea să funcționeze neîntrerupt timp de șase ore.

Pentru scena vîntorii din «Război și pace» (seria a II-a) Ludmila Savelieva (Natașa Rostova) a trebuit să facă lungi exerciții de echitație. Calul ei, «Lebăda», se arată foarte supus.

Actrița poloneză Lucyna Winnicka (sus), interpreta «Maicii Ioana a îngerilor», în timpul unei plimbări cu fiul ei (stînga jos).

**UR-
URUL
RIMĂ-
ERII**

ORIZONTAL: 1) Mîndră față cu alai de flori și de cocori — Tipse... cîntătoare. 2) Noian de gîze zburătoare (pl.) — Cu rîmurica altei plante în fiptă în scoarță (fem.). 3) Se naște o idilă! — Zece! — Îndepărtatele sclipiri — Acum! 4) Parfumul cupelor de flori — Freamătă la farmecul iubirii și al primăverii (pl.). 5) Constelație — Izvorul ploilor de... raze — Scrăjer vegetal pe malul apelor. 6) Văluri de mătase în văzduh — Chef de joacă (reg.) — O singură primăvară. 7) Caier! — În temă! — Florile cerului — Interjecție. 8) Revine primăvara în cuibul de sub streșină — Poezie lirică. 9) Ca razele de soare (pl.) — Ape!

2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
O	I	U	R	I	A	L	T	O	C	I	T	A
D	Z	C	A	S	T	R	I	A	M			
I	R	E	A	S	M	A	I	N	I	M		
T	A	S	O	A	R	E	A	N	I	N		
O	R	I	N	I	N	C	A	N				
R	E	M	S	T	E	L	E	E	P			
I	N	O	U	N	E	A	O	D	A	R		
A	U	R	I	A	D	A	N	A	I			
L	S	T	M	C	O	C	O	R	I	E		
A	C	U	C	M	I	T	I	S	O	R		
C	U	A	R	E	L	A	E	C	O	U		
A	T	K	E	A	T	A	L	A	N	T	A	

— Fluiere de... fluiere. 10) Puntea ce leagă două continente — Aduc cu zborul lor mesajul primăverii. 11) Răstrînge argintul stelelor — Cucu! — Puf de primăvară în rîmurele. 12) Primăvara reflectată pe pinză — Îți îngină glasul. 13) Parte din urzeala războiului de țesut (pl.) — Flutur multicolor și o sprintenă alergătoare mitologică.

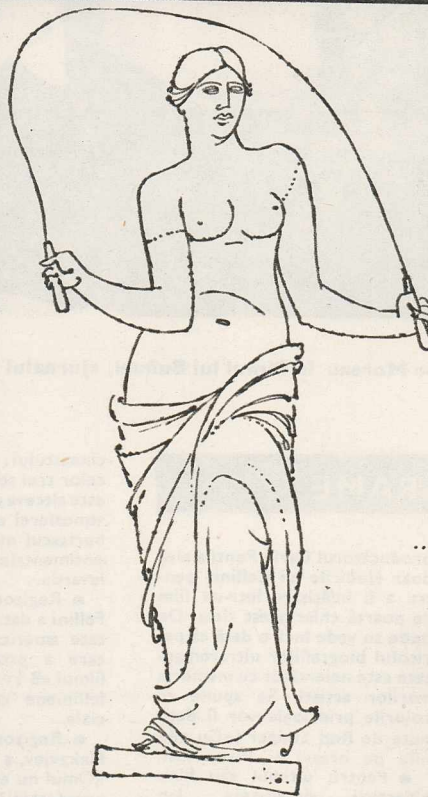
VERTICAL: 1) Valuri de aer proaspăt, înviorător — Cîmpul cu bobul incolțit... 2) ...Plin de belsug (pl.) — Uite, vezi! 3) Cămăși cu alțițe — Ici și colo — Și-a făcut intrarea în viață. 4) Inspiratoare de frumuseți — Jucăușul din islazul inverzit (dim.) — Măsura cîmpului. 5) Rolul lui Cupidon, vicleanul — Foșnete de frunze, cîntece de ape. 6) Vie! — Vestitor — Pronume — Întrebare. 7) A iubi (pop.) — Căpetenie arabă — Luna! 8) Floarea-soarelui, la sate — Culcușul din care răsare ghiocelul. 9) Altfel de... — Rimă și alintare pentru gene — Nu mai departe. 10) În loc de trei — O floare... sunătoare. 11) Cîntec de cjobanaș — Eduard mai pe scurt — Primăvara Ziței... 12) Uni și uni! — Fața din grădină! — Mărar dulce. 13) Mici cupe cu polen — Germen de viață în cuiburile primăverii (dim.). 14) Visul îndrăgostiților — Luna liliacului în floare.

Sofia BUCURESCU

Cuvinte rare: INC, NATRE

UMOR

„CUM PROPUNE SĂ SE RESTAUREZE VENUS DIN MILO“ ...

... UN ANTRENOR OLIMPIC

... UN FUNCȚIONAR O. N. T.

... UN MISOGIN

... UN FILANTROP (VENUS DIN MILĂ ...)

... UN PUDIC

de Eugen TARU

Georges G ret alături de Jeanne Moreau în filmul lui Bu nel, «Jurnalul unei cameriste».

CINETELEGRAME

● «De la Gérard Philippe nici un alt actor nu m-a impresionat at t de puternic ca Georges G ret — mărturiseste regizorul Christian Jaque vorbind despre interpretul principal al ultimului său film, «Cine vrea să-l omoare pe Carlos?» li prezic o mare carieră. G ret nu este o descoperire de-a mea. Să nu uităm că a filmat cu Bu nel și Visconti». Se pare că și partenerii lui Georges G ret se întrec în laude la adresa lui: Maria Grazia Buccella îl compară cu Anthony Quinn, iar Peter Lawford și-l imaginează într-un western alături de Dean Martin și Frank Sinatra.

● Din «Viața lui Benvenuto Cellini povestită de el însuși»,

producătorul Carlo Ponti a ales doar «cluburile lui Cellini» pentru a fi înfățișate într-un film ce poartă chiar acest titlu. De unde se vede încă o dată că pericolul biografiilor ultraromantate este neiertător cu memoria marilor artiști. Se spune că rolurile principale vor fi deținute de Rod Steiger («Cu mințile pe oraș») și Virna Lisi.

● Pentru ultimul său film, «Martirii dragostei», Jan Nemec, nume reprezentativ al «noului val» cehoslovac (opera sa de debut, «Diamantele nopții»), a fost proiectată la noi în cadrul Cinematecii), propune și un eventual supratitlu: «Amintirile unui spectator de cinema». Să ascultăm explicația

cineastului: «De fapt lumea celor trei scheicuri ale mele nu este altceva decit recompunerea atmosferei unor filme diferite: burlescul mut clasic, poveștile sentimentale și comedia de boulevard».

● Regizorul italian Federico Fellini a dat în judecată o societate americană de televiziune care a proiectat în felul ei filmul «8 1/2»: alternind cadrele felliniene cu reclame comerciale.

● Regizorul iugoslav Dušan Makavjev, a cărui primă creație «Omul nu este o pasăre» a fost prezentat la festivalurile de la Pesaro, Mar del Plata, Montreal și San Francisco, a terminat cel de-al doilea film artistic: «Lubirea sau tragedia unei funcționare de la poștă». Titlul sună cam ironic. Autorul ține să ne anunțe însă că este vorba de un film tandru.

PRIMUL TREN-FUNICULAR

Acum 75 de ani — în 1892 — a fost pus în funcțiune primul tren-funicular din țara noastră, la exploatarea forestieră de la Mălina-Suceava. Calea ferată respectivă avea o lungime de 1 500 metri și se afla în legătură cu o altă cale, lungă de 20 km, pe care circulau trenuri forestiere cu ecartament îngust. În vremea aceea luase ființă prima exploatare forestieră modernă de la noi, înzestrată cu gater care tăiau sutimi de butuci pe zi, după cum ne spune un raport al administrației, din care mai aflăm că în regiunea respectivă (Mălina, Broșteni, Borca) «se tăiau cu hierăstraiele 150 000 de metri cubi de cherestea pe an, copacii avind pină la 60 de metri înălțime și 1,50 metri în diametru, așa încit fieștecare copac dind pină la 30 de metri cubi de bușteni». Tot în anul 1892 s-a pus în funcțiune la Mălina și primul gater cu ferăstraie circulare, acționat de o turbină hidraulică de 115 CP.

Dezlegarea jocului «TOATĂ LUMEA PE STADION», apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) PRIMĂVARA — CAP. 2) LATERALA — MAPA. 3) ATACATE — RAMAS. 4) SARITURA — OPRI. 5) ARI — UIG — TRIA. 6) ME — ORTACI — OTA. 7) E — TLA — RA — ENOT. 8) NAUT — TITULARI. 9) TINERI — ATIT — N. 10) DAN — TUR — MESE. 11) ZORIT — MICI — T. 12) IMI — ITA — INTER. 13) DA — SPORT — ACAS.

emisiuni după „rețetar”

Pentru că l-am văzut cu toții pe David Brinkley, realizatorul și prezentatorul excelentului reportaj de televiziune «Din culisele boxului profesionist», ne este mai ușor să înțelegem reacția publicului american la programele din cele două săptămâni ale grevei sindicatului «performerilor» (cei ce apar efectiv pe micul ecran). Greva n-a redus orele de emisiune: 85 la sută din tot ce transmit posturile de televiziune din Statele Unite este filmat sau înregistrat în prealabil. S-a calculat că ele ar putea funcționa multe luni de zile exclusiv pe baza materialelor din filmotecă. Ca atare, totul s-a desfășurat aproape ca de obicei. Emisiunile «on direct» au fost înlocuite cu altele de același tip aflate în stoc. Singura schimbare notabilă: în locul crainicilor cunoscuți și al celor ce prezintă știrile zilei au apărut funcționari mai puțin familiarizați cu luminile reflectoarelor și foarte drăguțe și elegante secretare care citeau conștientos relațiile pregătite în birourile redacționale. Un hohot de ris a străbătut America: un David Brinkley înlocuit de o domnișoară care recită cu oarecare afectare un comentariu politic o codană care rostește galeș textul unei emisiuni prezentate îndeobște de Cronkite — nici un regizor năstrușnic n-ar fi putut imagina un «qui-pro-quo» mai comic. Comentatorii scriau după aceea că au avut impresia unei retrăiri a preistoriei televiziunii, a vremurilor (vor fi existat vreodată?) cind nu apăruseră încă personalitățile binecunoscute care reprezintă principalele ei puncte de atracție.

Revenind din America pe meleagurile noastre, și consemnăm cteva evoluții recente.

«Albatros» avea, ca orice revistă literară, un colegiu de redacție. Unul dintre cei doi membri ai săi criticul literar George Muntean, a prezentat tinerilor ei cititori primele două numere. La al treilea, revista devenit o creație anonimă, prezentată de o zimbitoră făptură feminină la fel de anonimă.

«Studioul muzical» creat de criticul muzical Grigor Constantinescu debutase promițător. Nici n-a apucat însă să-și cristalizeze formula, să-și definitiveze un program de perspectivă și a devenit un simplu titlu lipit ad-hoc unor recitaluri (Dan Iordăchescu, Io Voicu). O dată cu profilul propriu al emisiunii a dispărut și animatorul ei.

«Pentru noi, femeile» își găsise, în sfârșit, după ar de tatonări stingace, formula, ritmul fiind în mod evident al Flaviei Buref, prima și singura autoare care părea a ști să-i asigure echilibrul. Dar și aici soluția a fost probabil prea bună ca să nu fie abandonată.

Exemplele de mai sus nu epuizează problema: Emisiunea «Magazin 111» nu mai are autori cu curaj de a semna. Echipajul Val-Virtej și-a schimbat păriri și, în acest proces, și-a pierdut și busola. Ultima lui aventură a fost de-a dreptul abracadabrantă: un personaj cu o identitate al cărei mister n-a fost dezlegat pînă la sfârșitul episodului plătete sume fabuloase unor hoți avind consenmul de a asasina, la nevoie, pentru a intra în posesia unei bucăți de ambră despre care nu vom afla niciodată la ce i-ar fi putut folosi. Noroc că istetul căpitan o sustrăsese peste noapte, fără chit adevărate sau false și fără a forța seiful, într-un mod la fel de inexplicabil ca toată povestea.

Ce se mai poate spune despre emisiuni cu desigur virșire anonime, cum a fost «București, oraș iubit despre înlocuirea prezentatorilor în ultimul moment» («Antena este a dv.»), despre anunțarea unor filme după un sistem care nu mai e folosit astăzi nici căminele culturale sătești («Astă seară film»)? Dacă n-a vrut să ne arate genericul, televiziunea ar fi trebuit măcar să ne spună cine e regizorul melodramei cinematografice «Pescarii din nordul sălbatic» și în că an a comis-o...

Din emisiunea «Față-n față» consacrată temei al de dezbătute astăzi a restaurantelor, telespectatorii au tras o concluzie de care responsabilii alimentației publice s-au cam ferit: nu vom avea restaurante dorite decit atunci cind factorul hotăritor pentru c litatea mincarurilor va deveni gospodarul, «animatorul» localului și nu autorii anonimi de stasuri. Ar oare ireverentios dacă i-am invita și pe tovarășii că la televiziune să mediteze la această concluzie?

Felicia ANTI

carte

● A apărut recent al treilea volum al **Antologiei de literatură populară** inițiată de regretatul G. Călinescu în cadrul Institutului de istorie și teorie literară al Academiei. Volumul întâi cuprinde **Poezia**, al doilea **Basmul**, iar cel al patrulea acum **Povești, snoave și legende** (ediția I.C. Chițimia, cu colaborarea parțială a lui Al. Bistrițeanu, M. Bucur, a defunctului Valeriu Ciobanu, a lui Tr. Ionescu-Nișcov și a Viorelei Nișcov). Este împlinirea în mare parte a unei munci științifice importante și un punct de la care această antologie poate fi întregită cu toate celelalte specii folclorice și eventual recitativitate într-o formă revizuită (Editura Academiei).

● Atrăgătoare monografia arheologică **Necropola hallstattiană de la Feriștile** (raionul Râmnicu-Vâlcea), aproape de Arnota, alcătuită de cercetătorul Alexandru Vulpe. Înfrățirea geografică, istorică, socială etc. a acestui loc funerar străvechi, un catalog al descoperirilor (de ce nu și indice de nume și, eventual, de materii) și dau o imagine complexă asupra valorii celor descrise.

● În seria de **Opere economice** ale marilor personalități ale culturii noastre pe care o alcătuiește Editura Academiei sînt de semnalat două apariții de prestigiu. Un volum de texte economice alese ale lui **P.S. Aurelian** (ediție îngrijită, cu comentarii și adnotări competente și a obiect de Mihai C. Demetrescu, studiu introductiv de Costin Murgescu) și un altul, tot de texte alese, aparținînd lui **D.D. Xenopol** (alegerea textelor, note și studiul introductiv de Ion Verover).

● Dumitru Berciu tipărește la Editura științifică o foarte binevenită introducere în arheologie intitulată sugestiv **La izvoarele istoriei**. Aspecte teoretice, rezultatele cele mai importante ale domeniului, metodele de cercetare (inclusiv cele mai moderne dintre acestea), o înteză scurtă asupra culturii materiale și spirituale a geto-dacilor (care ar merita însă o carte separată), o bibliografie și un număr de planșe (fot. reproducerea etnică) fac din această carte un instrument de lucru și de informare util.

● O traducere de preț: Xenofon — **Viata lui Cyrus cel bătrîn, întemeietorul statului persan**, denumită pe scurt **Cyropedia**. Versiunea românească studiu introductiv și note de conf. dr. Ioanț Maria Marinescu-Himu (Editura științifică). N-ar fi rău să avem în limba noastră și celelalte cărți ale faimosului elev al lui Socrate.

cinema

● **Lenin în Polonia**, creație de prestigiu a cinematografului sovietic, distinsă cu unul din premiile Festivalului de la Cannes 1966. Filmul aparține deopotrivă regizorului Serghei Lutkevici și actorului axim Strauch. Evocarea împrejurărilor torice e realizată sobru, și cu atît mai regnant. În distribuție mai notăm pe Anna Lisianskaia, A. Pavliceva, I. Kusterska.

● **Momentul adevărului**, o radiografie a coridiei, un tablou al contrastelor ciale spaniole, un film anchetă. Astfel intitulat — pe bună dreptate — cineastul italian Francesco Rosi («Cu mîinile orăș») creia «sa. Mai adăugăm felul în care vede și înregistrează el partea omului și a taurului prilejuește acest film meditații despre viață. «Momentul adevărului» (clipa supremă a rridei) își pierde înțelesul său tehnico-profesional devenind o metaforă. În rolul incipal: toredorul Miguelin.

● Un documentar interesant: **Petrol**, regizor care se teme de cuvinte în

filmul documentar, Titus Mezaș («Spre cer», «Stuf»), construiește un scurt poem (la drept vorbind, nu destul de scurt) despre nașterea unei păduri de sonde

● **Legenda ciocîrliei** (scurt-metraj) Un interesant experiment cinematografic al regizorului Aurel Miheles. Efectele speciale folosite în tratarea culorii o investesc cu valențe picturale neobișnuite.

● Editura londoneză Zwemmer Limited a publicat o valoroasă lucrare de sinteză asupra cinematografului franceze contemporane, semnată de criticul englez Roy Arnes, cu o orientare sigură în fenomenul cinematografic precum și un remarcabil spirit analitic.

Miguelin

muzică

● Revine la pupitrul Filarmonicii «George Enescu» **Roberto Benzi**, tînărul și ilustrul dirijor din Franța, care a confirmat promisiunile formulate în filmul autobiografic «Preludiul gloriei» printr-o dezvoltare armonioasă a însușirilor muzicale demonstrate în faza de «copil minune». El ne invită să ascultăm atît de rar cîntatele pagini simfonice din opera «Cocoșul de aur» de Rimski-Korsakov (Introducerea și Corregiu) și Simfonia în re minor de Cezar Franck. Cu Ion Voicu solist, programul este completat de «Simfonia spaniolă» de Lalo

● Programul lunar al Orchestrei de studio a Radioteleviziunii este dirijat joi 27 IV de **Carol Litvin**. În prima parte, două concerte: Joseph Haydn — concert nr. 2 pentru orgă și orchestră, solist **Iosef Gersteneșt** — și Anatol Vieru — concert pentru violoncel și orchestră, solist **Dumitru Moțatu**; în partea a doua, o reluare a unui succes din stagiunea trecută, monodrama «Vocea umană» de Francis Poulenc (după piesa cu același nume de Jean Cocteau), solistă **Teodora Lucaci**.

disc

● Jan Sjunnesson + Georg Wadenius + Gunnar Edlund + Ake Larsen — formația **Stubinerna** (adică un fel de «cîntec, joc și voce bună» pe ritmurii trepidante de shake, bounce, rock și chiar... fox-trot). Pentru cei care iubesc genul iată cîteva autori și cîteva titluri din cuprinsul discului: Lennon-McCartney (doi din «Beatles», celebrul trust energorimic), Scott-Marlow, Donaldson-Brown etc., «Paparabz writers», «Taste of honey», «Ticket to ride» (traducerile, de astă dată în gîștii chiar pe mapa discului) etc. Cele două piese interpretate de formația Stubinerna se găsesc într-un disc EDD-1148 sub titlul de «Muzică de dans».

● **Monika Kämmerer**, solistă simpatică, interpretează în tovărășia orchestrei lui Richard Oschanitzky: «Du bist nicht allein», «So geht's nicht mein boy», «Parken verboten» și «Es ist alles gut», patru cîntece pasabile, pe care le poți asculta mai ales în timpul sîestei de după-masă. Spre surprinderea ascultătorilor, casa de discuri precizează, chiar pe mapa discului, că solista germană cîntă în limba... germană (45-EDC-797).

● Cu precizarea că solista **Christine Evans** cîntă în engleză: «Somewhere there's love», «You don't have to say you love me», «Love letters», discul 45-EDC-798 ne oferă un sfert de oră plăcut (fără superlativ), bine ritmat (cu ajutorul orchestrei Electrecord).

● «Corina», «Anneliese», «Billy boogie» și «Madison in Mexico» sînt patru piese din repertoriul muzicii ușoare germane, cîntate de frații Mentzel. Va veni vremea cînd îi vom putea asculta pe talenții cîntăreți (și știm de la televiziune) și în limba română? O orchestră bine încheată în culori (Galeriile de artă, bd. Magheru 20).

● **Lia Szász** — pictură. O expoziție în care domină portretul este fără îndoială un fapt demn de reținut, mai cu seamă că personajul principal este cu precădere femeia. Fiecare tablou se vrea — și uneori este — o meditație cromatică asupra clipei care stăpînește aceste ființe evocate în culori (Galeriile de artă, bd. Magheru 20).

● **Grigore Gr. Spirescu** — pictură. La a cincea expoziție personală artistul prezintă pinze realizate în ultimii ani (peisaje, portrete, naturi statice) și patru sculpturi. Gr. Spirescu recompune realitatea într-o manieră care amintește unora de postimpresionism sau de tehnica mozaicului, cu o luciditate care trădează efort în a construi armonie. Această transparență a efortului este compensată de multe ori de cromatică reținută și inteligentă (Galeriile de artă, bd. Magheru 20).

● În celebra editură mîuncheneză «Bruckmann» a apărut monumentală lucrare: **Pictura italiană** în trei tomuri masive (vol. I: «Romanic și gotic»; vol. II: «Quattrocento»; vol. III: «Cinquecento»). Comentariile aparțin lui Enzo Carli, Cesare Gnudi, Roberto Salvini.

teatru

● Recenta premieră pe șară, îndelung aplaudată, la Ploiești, cu piesa **Priveste înger spre casă** (premiul Pulitzer 1958), dramaturgie de Ketty Frings după romanul lui Thomas Wolfe. Spectacolul (asupra căruia vom reveni) este regizat de Emil Mandric iar scenografia aparține Floricăi Mălureanu. Din distribuție: Eugenia Iftimie (în reprezentajie), Dumitru Palade, N. Dinică, Monica Ghiuță, Constantin Drăgănescu, Margareta Pogonat, Cornel Revent, Peter Paulhofer, Silvia Năstase și alții.

● **Marcel Marceau** — poet rafinat al mișcării scenice, deschizător de drumuri în pantomima modernă — ne va fi pentru a doua oară oaspete în cadrul unui turneu întreprins în țara noastră.

● **Morisca**, una din puținele comedii ale dramaturgului Ion Luca, este ultima premieră a Teatrului «Barbu Delavrancea». Călin Florian a condus simplu, linear, dar cu momente de eficiență satirică un spectacol care nu a ocolit umorul gras dar nici n-a oprit întotdeauna șarja în pragul excesului. Cîteva tipuri comice remarcabile realizate de Dorina Lazăr, Cornel Gîrbea, Dimitrie Dunea, Dominic Stanca, Alexandrina Halic.

● Regizoarea Sorana Coroamă — în ipostază de dramaturg — cu o piesă de dezbateri, **Ploaia pe acoperiș**, care a fost prezentată într-o formulă originală, pe... scările Casei scriitorilor (în regia lui Mihai Dimiu), cu Camelia Zorlescu, Vasile Gheorghiu, Cornel Zorțor și cu lumina lui Titi Constantinescu.

● Creatorii scenei schimbă unelele actoricești cu catedra didactică. Iată cîteva din lucrările prezentate de ei la sesiunea științifică a Institutului de teatru și cinematografie: lector Eugenia Popovici — «Rolul teatrului clasic în formarea cîntării actor»; lector Mihai Dogaru — «Despre ritmicitate în lectura versurilor»; conf. Angelus Pellegrini — «Mișcarea actorului în teatrul antic»; conf. Vera Proca-Ciorte — «Analiza structurală a unui dans de teatru din sec. XVIII»; conf. Suzana Bădian —

«Plastică și expresivitate»; conf. F. Duncan și lector V. Moisescu — «Acțiuni scenice indicate în textele lui Plaut și Terențiu».

● **Omul care a văzut moartea** — acest «bobîrnac în nasul micii burghezii române» cum și-o autodefineste Victor Efrimiu — a avut premieră și la Petrosani, în regia lui Marcel Soma, cu Marcel Popa, Jean Tomescu, Lili Urseanu, Paulina Codrescu, Mircea Pinișoară. Scenografia: Aurel Florea.

Marcel Marceau

● **Povestea soacrei cu trei nuroi**, dilatăată la trei acte în versuri de G. Vasilescu, s-a jucat la Teatrul de stat din Reșița. Regia artistică aparține actriței, Neli Iurasco-Gheorghiu, iar scenografia este semnată de Ovidiu Moșinschi. În distribuție: Ninon Florescu, Mariana Marinescu, Iuliana Doru, Ludmila Ursache, Gheorghe Enache, Vasile Balu, Grigore Alexandrescu, Neli Iurasco-Gheorghiu, Dumitru Epure, Ninel Sofel, Doina Garay. Păcat de atîta efort în slujba unui text minor!

televiziune

Greu să selecționezi lucruri recomandabile dintr-un program săptămînal cam sărăcuț. Și totuși...

DUMINICĂ 23 APRILIE. Îmbătrînita rubrică **Magazin 111** cuprinde (măcar atît!) și transmisiunea meciului de fotbal România-Cipru (16.00) ● Ceea ce sperăm să salveze programul duminical este disputa artiștilor amatori din regiunile București și Crisana, în cadrul celei de-a IV-a emisiuni **Dialog la distanță** (19.30).

MĂRTI 25 APRILIE. Ultima etapă din călătoria căpitanului Cook (19.30) ● O transmisie economică «în direct» de la I.P.R.S.-Băneasa (20.00) ● **Cabinetul medical TV** ne instruește în legătură cu primul ajutor în caz de electrocutare (20.40) ● **Seară de teatru: «Stana»** (după Ion Agârbiceanu), cu colectivul teatrului sibian (21.00).

MIERCURI 26 APRILIE. Avem prilejul să urmărim — transmisă de la Sofia — una din semifinalele **Cupei campionilor europeni la fotbal** între T.S.K.A. Cernovo Zname din Sofia și faimoasa Internațională din Milano (16.55) ● Recitalul reputatului pianist francez **Jean Casadesu** (19.40) ● **Teleonica economică** programează o dezbateri în legătură cu **Știința și producția** (20.00) ● **Alma mater** este intitulată emisiunea destinată — evident — studenților (20.30) ● În premieră pe șară, un film purtînd marca de garanție «Marele premiu al festivalului cinematografic de la Vene-

ția»; este vorba de «La Terra tremata» a regizorului de renume mondial Luchino Visconti (21.00).

JOI 27 APRILIE. Emisiunea de limbă română contemporană «Mult e dulce și frumoasă» — în prezentarea prof. univ. Boris Cazacu (19.30) ● O altă temă economică **La ordinea zilei** în atenția micului ecran: «Organizarea științifică a muncii și producției» (19.40) ● Actualitatea teatrală — în viziunea rubricii **Gong** (20.00) ● Promițătoare tema emisiunii **Teleglob: «Pe urmele încașilor»** (20.15) ● Două emisiuni pe teme muzicale a căror succesiune ne sîlește să suspicăm lipsa de idei: **Muzica la ea acasă** (cu și despre Filarmonica) (22.00) și **Din culisele muzicii ușoare** (22.40).

VINERI 28 APRILIE. Puține lucruri de semnalat în această zi de rubrici fixe. Ne atrage atenția tema «Despre varietăți» a **Studioului muzical**. O fi ceva cu autocritică? (19.30) ● Vă mai recomandăm comedia cinematografică realizată de Mosfilm: «Feriți-vă automobilul!» (21.15).

SÎMBĂTĂ 29 APRILIE. În obiectivul **Anchetei TV**: turismul. S-ar putea să fie interesant (19.30) ● Continuă să se mențină la un bun nivel publicistic rubrica **Teleenciclopedia** (20.00) ● Amînată cu o săptămînă, va vedea lumina micului ecran emisiunea muzicală-concurs «Emoții în premieră», prezentată de Paul Sava (21.00) ● Astă-seară «Sfințitul» are liber. Îi ține locul **Baronul** (21.30) ● În sfîrșit, de reținut o emisiune de Microvarietăți (22.20).

sport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la concursul pronopost nr. 16 din 23 aprilie 1967

I. România—Cipru	1
II. Oltul Rm. Vlcea—Siderurgistul 1	x
III. Ceahlăul P. Neamț—	Chimia Suceava 1
IV. Oțelul Galați—Dinamo Bacău	x 2
V. Poiana Cimpina—	Dinamo Victoria 1
VI. Minerul Lupeni—A.S. Cugir	1
VII. CSM Reșița—ASA Tg. Mureș	1
VIII. Ind. Sîrmei—CFR Timișoara	1
IX. Atalanta—Milan	1 x
X. Brescia—Bologna	x
XI. Cagliari—Napoli	1 x
XII. Fiorentina—Torino	1
XIII. Mantova—Lanerossi	1

coperta noastră

Primăvară în pădurea Băneasa.

Fotografie de Eugen IAROVICI

Sue Lloyd (partenera Baronului)

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Științei 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. **ABONAMENTE** la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **TARIF DE ABONAMENTE:** 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. **TIPARUL** executat la Combinatul poli-grafic „Casa Științei”.

printre rînduri

Noul buget englez a stimulat, mai mult ca oricare în trecut, imaginația ziaristilor și politicianilor parlamentari din Londra în privința calificativelor ce i se acordă de obicei. La început a fost numit «bugetul neschimbării» — referire la faptul că nu aduce nimic nou. Opoziția l-a botezat «bugetul motocicletelor», pentru că în cadrul unui program de austeritate «cea mai luminoasă prevedere o constituie vestea că motocicletele vor putea fi cumpărate mai ușor, în rate». Ultima denumire din serie aparține unui cronicar parlamentar care a relatat că discursul de prezentare a bugetului a fost cea mai scurtă expunere financiară din anele Camerei Comunelor. «Camera — scrie Andrew Alexander de la «Daily Telegraph» — a fost pur și simplu consternată. Tocmai cînd membrii ei socoteau că ministrul de finanțe va aborda fondul expunerii bugetului, acesta a anunțat că a terminat. Ce? Cum? — s-au auzit strigăte de mirare din toate colțurile incintei». Și așa a apărut denumirea de «bugetul turbopropulsat». Fără îndoială, un progres de la biata motocicletă...

*

Între senatorul democrat Robert Kennedy și opoziția republicană din Senat s-a creat în fapt o alianță de acțiune cu prilejul discutării proiectului de lege, sprijinit de administrația Johnson, care prevede ca în viitor contribuabilii americani să plătească un dolar din impozitele lor anuale pentru fondul campaniei prezidențiale, care ar urma să fie împărțit juma-juma între partidul de guvernământ și cel din opoziție.

Argumentul folosit de sprijinitorii proiectului este că în felul acesta vor putea candida și oameni mai puțin bogați, care nu au de unde acoperi cheltuielile din ce în ce mai ridicale ale campaniei electorale.

Republicanii se opun proiectului pentru că — așa cum arată «New York Herald Tribune» — «ei au fost totdeauna în criză de voturi dar niciodată în criză de bani». Mai mult, ei se tem că 30 milioane de dolari în plus înseamnă o armă mai puternică în mîna candidatului care se află la putere decît a celui care se află în opoziție.

De ce s-a aliat însă Robert Kennedy cu republicanii? Pentru că, după cum afirmă senatorul, «un candidat care are asemenea sume de bani poate să ignoreze organizațiile locale și să-și pedepsească oponenții din propriul partid». Deci toți opoziții ar avea de pierdut, inclusiv Bobby.

*

O statistică franceză pentru 1965 arată că în Franța existau 3 milioane de văduve, alcătuiind 18% din populația feminină de peste 26 de ani. Comentatorii pesimiști s-au grăbit să tragă de aci concluzii defavorabile în privința longevității francezilor de sex masculin. Optimiștii nu s-au lăsat însă ușor. Ei au demonstrat cu cifre suplimentare că totuși e vorba de un progres. Dacă în 1900, la fiecare 1 000 de femei care se măritau la 23 de ani 18% erau văduve la 43 de ani, astăzi numai 6% sînt văduve la această vîrstă. E nu numai un progres, ci și o consolare.

Nicolae URECHE

„the right man ...“

Soarta l-a aruncat pe lordul Shackleton tocmai pe coastele Mării Arabiei. I s-a încredințat misiunea de trimis extraordinar al guvernului britanic în Aden. Acolo urmează ca lordul Shackleton să încerce să liniștească spiritele agitate ale populației care revendică o reală independență, fără trupe britanice, fără șeici cu nume arabe și conturi personale la băncile din City.

Alegerea lordului laburist Shackleton pentru o misiune atît de grea a fost făcută,

probabil, și din cauza antecedentelor biografice, cunoscîndu-i-se «fîrea înclinată spre aventuri», cum precizează notițele apărute în ziarele engleze. De un asemenea om e nevoie acum în Aden, cînd politica engleză în această regiune amintește peripețiile unei expediții aventuroase. Episodul cu misiunea O.N.U. pentru Aden este, în acest sens, semnificativ. Sechestrăți literalmente într-un hotel, fără posibilitatea de a avea contact cu populația, celor trei membri ai misiunii li s-a interzis chiar și o scurtă apariție la televiziune pentru a explica scopurile mandatului ce le-a fost încredințat de Națiunile Unite. În schimb li s-au oferit, de la distanță, cîteva secvențe din filmul aventurilor britanice din Aden: 16 morți, 32 răniți, bilanțul activității trupelor engleze într-o săptămînă în Aden, relatat de Derek Wilson, trimisul special al agenției «France Presse».

Spiritului de aventură al lordului Shack-

Lordul Shackleton intră în temă; ia-l (în stînga) împreună cu un ofițer al aviației militare, în fața unei hărți la Ministerul de Război al Angliei.

ton îi sînt create deci condiții propice de manifestare. Rămîne însă de văzut dacă orașul Aden nu este mai periculos decît jungla sau Arctica. După cum relatează același corespondent, numai în șase zile din aprilie forțele patriotice din Aden au întreprins 277 de atacuri împotriva trupelor

engleze. Așa că zicala englezească «The right man in the right place» (omul potrivit la locul potrivit) s-ar putea să nu-și găsească confirmarea în ceea ce privește misiunea lordului Shackleton.

Sergiu BRAND

ancheta

O comisie bicamerală de anchetă a Congresului peruvian, prezidată de senatorul Cesar Elias, a fost însărcinată să arunce o privire mai atentă asupra dosarelor firmei «Southern Peru Corporation Delaware» care exploatează cuprul din provincia Toquepala. Numeroase personalități politice peruviene au denunțat faptul că activitatea consorțiului violează articolul 16 al constituției țării care stipulează: «Este interzisă activitatea monopolurilor sau a trusturilor industriale și comerciale». Or, «Southern Peru Corporation Delaware» exercită un

monopol în Peru, acaparînd peste 70 la sută din producția națională de cupru. Dovada hotărîtoare împotriva societății nord-americane a fost obținută din chiar registrele ei. «Southern Peru Corporation Delaware» a declarat fîscului peruvian realizarea unui profit de 20 milioane dolari în anul 1965, pentru care a plătit impozitele corespunzătoare. Or, exact în același an, acționarii nord-americani ai societății au primit dividende calculate la un profit de... 135 milioane dolari.

oameni — „proprietatea statului“

Băștinașilor australieni nu li se recunoaște, în general, calitatea de cetățeni. Ei sînt considerați «proprietatea statului». Băștinașul poate căpăta cetățenia dacă «a adus un serviciu» țării în timpul războiului sau dacă «s-a evidențiat» într-un alt fel, de pildă dacă a reușit să devină un om instruit (ceea ce este aproape imposibil).

Australienii fără cetățenie țin de resortul organului guvernamental denumit «departamentul asistenței publice» și sînt considerați «copii adoptivi». Ei trăiesc în rezervațiile speciale ale departamentului.

Ziarul danez «Demokraten» relatează cîteva cazuri semnificative. De pildă, după moartea băștinașului Albert Mamachara, so-

cotit drept cel mai de seamă pictor australian, au rămas soția și cîteva copii, care n-au primit nici cel mai mic sprijin din partea departamentului asistenței publice într-un loc inițial necunoscut și, abia după 12 ani de la moartea sa, prietenii lui au obținut permisiunea să-i pună o piatră funerară pe mormînt. De asemenea, nu are cetățenie și este considerată «proprietatea statului» poeta Kate Walker. Acest stigmal nu provine numai din naștere, el poate fi din nou aplicat prin lege oricărui băștinaș, chiar dacă la un moment dat a reușit să se descotorosească de el.

Astfel își duc viața de toate zilele băștinașii australieni.

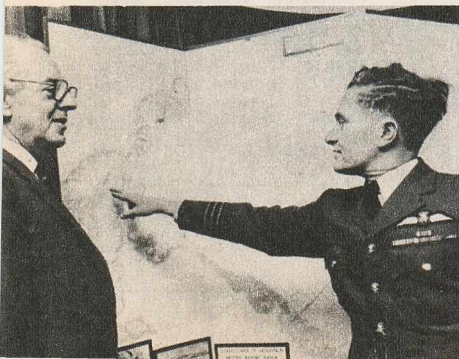

business astrologic

Oracolul de la Delfi, Pitia și astrologii evului mediu au dispărut, dar se găsesc oricînd amatori de cîștiguri ușoare pe seama naivității oamenilor. În S.U.A., de pildă, fabricarea de horoscoape este de multă vreme un business foarte rentabil. După statisticile oficiale, 1 250 ziare americane publică zilnic horoscoape. De altfel apar regulat 36 reviste de astrologie. Marile magazine Woolworth au în serviciul lor

nu mai puțin de 2 000 astrologi care furnizează în fiecare an clienților circa 1 000 000 de horoscoape. În urma unor sondaje s-a constatat că un american din cinci crede în horoscoape.

Onoarații încasat de acești astrologi moderni variază între 50 și 200 de dolari. În ceea ce îi privește pe chiromanți (ghicitor în palmă), aceștia sînt mai modești, se mulțumesc cu doi dolari consultația.

◀ Cea mai mare demonstrație de protest împotriva războiului dus de S.U.A. în Vietnam — astfel au caracterizat agențiile de presă manifestația organizată zilele trecute la New York și la care au luat parte peste 200 000 persoane. În fotografie: aspect de la mitingul care a avut loc cu acest prilej în piața din fața sediului O.N.U.

▶ La standul românesc al Expoziției de delicatese deschise recent în capitala britanică.

▶ Actrița americană Elizabeth Taylor sărbătorind, împreună cu soțul ei — nu mai puțin cunoscutul actor Richard Burton — primirea Premiului Oscar.

▶ Paralel cu riposta dată agresorilor, populația R.D. Vietnam muncește cu eroism în fabrici, uzine, pe ogoare. Fotografia înfățișează un aspect de muncă din aceste zile, în turnătoria uzinei «Tan Long» din Haifong, ai cărei muncitori, în pofida bombardamentelor americane, au realizat planul pe primul trimestru cu 21 zile mai devreme.

dolarul s-a născut în europa

Controversele aprige care au agitat sistemul monetar occidental pe întreg parcursul anului trecut, avînd drept protagoniști concurenții dolarul, lira sterlină și etalonul aur, nu se anunță mai puțin îndrîjite pentru acest an. Financiarul nord-american au recurs, între altele, și la sprijinul istoricilor, pentru a le furniza amănunte de natură să învecereze evidentele virtuți ale dolarului. Astfel, cercurile marii finanțe new-yorkeze au furnizat o inedită fișă istoricobiografică potrivit căreia:

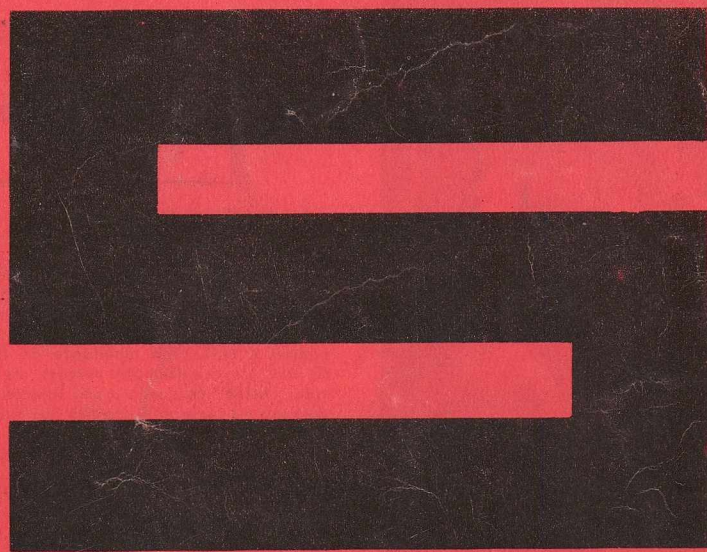
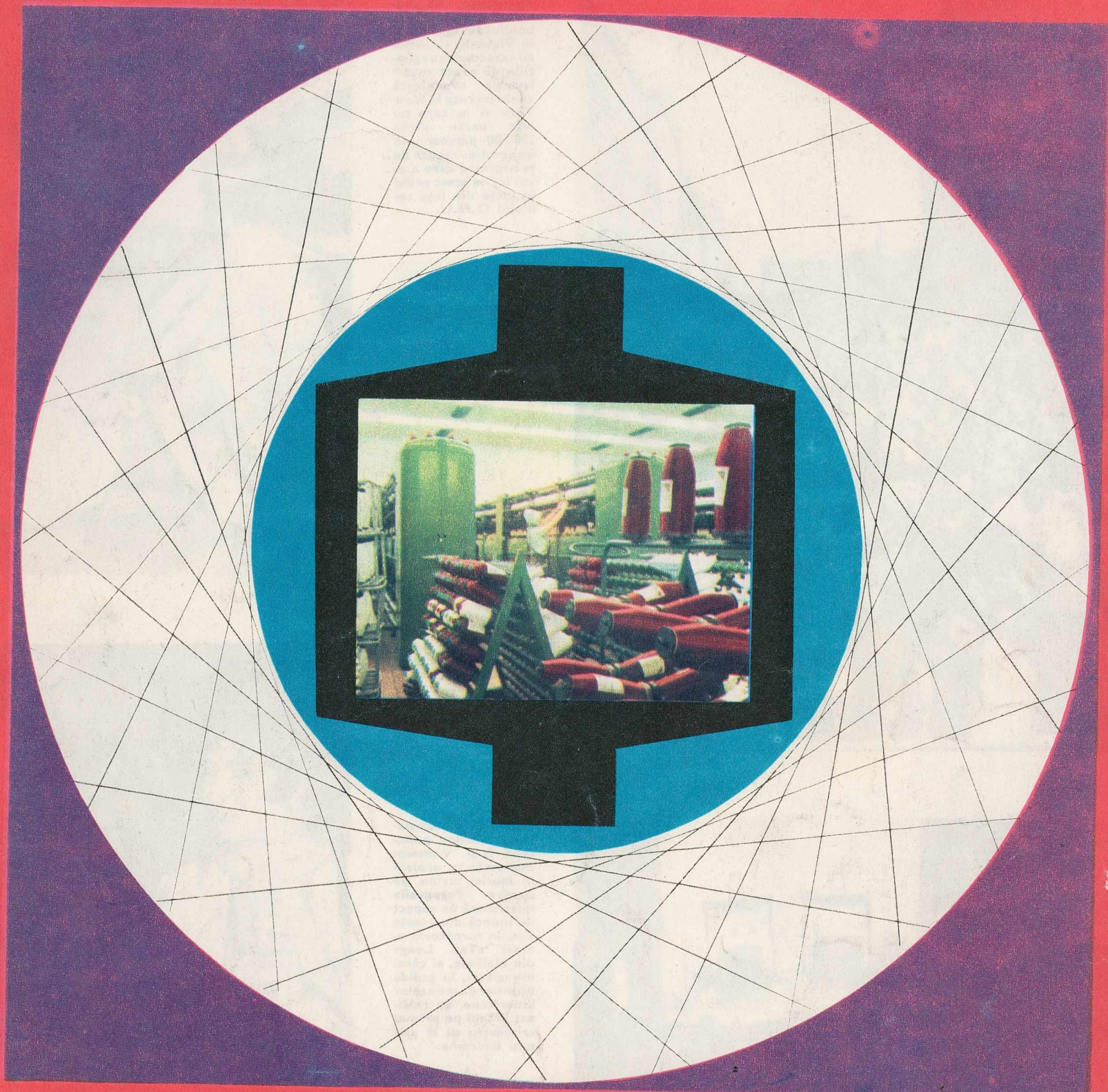
«Părintele» dolarului a fost împăratul Carol Quintul, care a botezat cu acest nume «lira de aur» pusă în circulație în vremea sa pentru a o diferenția de vechii taleri olandezi. Dolarul spaniol a servit apoi drept monedă internațională în întreaga perioadă în care Spania a beneficiat de aurul provenit din posesiunile sale de peste Ocean. S.U.A. au adoptat dolarul ca monedă națională în 1792 — primul dolar ameri-

can cîntărind 416 gr aliaj de argint. Emiterea lui a prilejuit una dintre cele mai vii dezbateri din istoria Camerei Reprezentanților. Se confruntau cu pasiune identică două propuneri: gravarea pe monedă a figurii generalului George Washington și gravarea efigiei Libertății. În cele din urmă au cîștigat partizanii efigiei, cu un singur amendament: să se folosească drept model... capul doamnei Washington.

Semnul de identificare a dolarului se scria la început 8, amintind că dolarul spaniol valora 8 reali.

Deși originea vest-europeană a dolarului este, din punct de vedere istoric, demonstrată, sînt puține șanse ca țările capitaliste din apusul continentului să renunțe de dragul ei la împotrivirea față de preponderența simbolului în cadrul sistemului monetar occidental

Ileana NICOLAESCU

Pentru țesături,
tricoturi, jerseur

RELONTEX

fire voluminoase
produse de

UZINA DE FIBRE SINTETICE SĂVINEȘTI